Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען **היינט 10 זייטען**

נייער פאלקסבלאט

№ 157	Łódź, Czwartek, 7 lipca 1932 r.	צענטער יאהרגאנג	לאדז, דאנערשטאג, ג' תמוז תרצ"ב	№ 157

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71-224

געשטארבן באריס עיטינגאן

ווין, 6 (ספ. טעל.)
6 אין אווענד איז דא געשטארבן דער בעקאנטער לאדזער גרויס-אינדוסטריעלער, באריס עיטינגאן.
באריס עיטינגאן האט לעצטענס געליטען אויף סקלעראז.

נייע דייטשע פארשלאגען

לאזאן, 6 (ספ. טעל.))
די נייע דייטשע פארשלאגען זעהען פאר, אז די ריטשאלט-סאלדא אין דער הויך פון איין מיליארד, אויפ'ן יסוד פון באנעס, וועלכע זאלען תיכף ארויסגעגעבן ווערען, יועלען געלאזט ווערען אין פעריקעהר נאכ'ן 3-יאהריגען מאראטאריום.
אויב נאך די נייע 3 יאהר וועלען די באנעס געפינען א לאקאטע אויף די מערק, וואלט ארויס-געלאזט ווערען א צווייטע טראנשע אויף 1'600 מיליאן.
די באנעס, וועלכע וועלען נישט געפינען קיין לאקאטע, דארפען אנולירט ווערען נאך 13 יאהר פון דער לעצטער עמיסיע.

געשלאסן דעם לייפציגער אוניווערזיטעט
צוליב די דעמאנסטראציעס פון די היטלעריסטישע סטודענטען

לייפציג, 6 (ספ. טעל.)
מכוח דאס זאקסישע מיניסטעריום פאר קולטור האט אפגעווארפען דעם אקאדעמישען סטאטוס, האבן היינט די סטודענטען-היטלעראווצעס איינגעארדנט א דעמאנסטראציע אין אוניווערזיטעט.
דער רעקטאר האט זיי אויפגעפאדערט, זיי זאלען פערלאזען דעם אוניווערזיטעטס-בנין.
אזוי ווי די סטודענטען-היטלעריסטען האבן זיך נישט געפאלגט, האט דער רעקטאר געשלאסען דעם אוניווערזיטעט.
דאן האבן די הארטנעקיגע היטלעראווצעס דעמאנסטרירט פארן אוניווערזיטעט.
פאליציי האט זיי פונאנדערגעטריבן.

די נויטיגקייט פון א פראנצויזיש-פוילישען בונד

פאריז, 6 (ספ. טעל.))
דער בעקאנטער בעלגישער פובליציסט דע-מאנט ווילדען ווידמעט אין „רעווי בלע" א ברייטען ארטיקעל דעם בריף פון קארדינאל הלאנדא, אונ-טערשטרייכענדיג די פאטריאטישע געפיהלען טונ'ם פוילישען פרימאס, וועלכער איז בעאונרוהיגט דורך דער שווערער אינער־ליכער און אויסערליכער לא-גע פונ'ם לאנד.
ווילדען בעמערקט דערביי, אז נישט די פעה-לערען פון דער פוילישער אינערליכער פאליטיק, נישט די אפשוואכונג פון פוילענס פאזיציע אין איירָאפא, נישט דער ווירטשאפטליכער קריזיס — דאס אלץ טאר נישט זיין קיין סיבה, אז פראנקרייך זאל פערגעסען וועגען דער בעדייטונג פון פוילען אין בעצוג צו איהר מלוכה'שער שטעלונג.
דער שלום פון פראנקרייך אנבעלאנגט פונ'ם איינהאלטען די אומאפהענגיגקייט פון פוילען און פון דער אומבעריהרליכקייט פון איהרע מזרח גרענעצען.

ווארשאווער קהלה סאלידא-ריזירט זיך
מיט דער אקציע בילינער צו מאכען דאס דירה-געלד

ווארשא, 6 (טעלעפאניש)
דער ווארשאווער קהלה-ראט האט היינט בע-שלאסען צונעהמען דעם פארשלאג פונם פועלי-ציוניסטישען פרנס לעוו וועגען דעם, אז די קהלה זאל זיך סאלידאריזירען מיט דער אקציע בילינע-צו מאכען דאס דירה-געלד.

מזל=טוב!
ה' ש. ד. גליקסמאן און פרוי
צו דער פערלאבונג פון זייער עלטסטע און איינציגע טאכטער
צעשא גליקסמאן
מיט ה' משה זילבערשאץ
ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב און יונגע חתן-כלה — א בליהענדע צוקונפט
ליבוש לעווקאווימש און פרוי
אדמיניסטר. פון שרודמיעסקא 78.

פאר געלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזיר'אר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

Dr. med.
D. ROZENCWAJG
האט זיך איבערציגען אויף
16 Narutowicza 16
(Piłsudskiego 76)
Telefon 128-74.
נעהמט אן פון 9–10 פריה און פון 6–7 אווענד.

Łódzkie Tow. Zachęty do Wyścigów Konnych
9, 10, 13, 16, 17, 20, 23, 24, 27, 30, 31/VII, 3, 6, 7, 10, 13, 14/VIII
8414

WYŚCIGI KONNE w ŁODZI
(TOR w RUDZIE PABJANICKIEJ)
Początek wyścigów punkt. o godz. 3.30 pop.
Początek Wiścigów punkt. o godz. 3.30 pop.
Dojazd na wyścigi kolejką dojazdową z Placu Reymonta zapewniony już od dnia otwarcia do zakończenia wyścigów.

8-טנג, עקסקורסאנטען קיין ארץ-ישראל
אלע פערשריבענע אין דער עקסקורסיע, וועלכע האבען איינגעצאהלט די 1-טע ראטע 500 זל. ביז'ן 1-טען יולי, דארפען תיכף אריינשיקען עקספרעס די פעהלענדע דאקומענטען ווי אויך די 2-טע ראטע 275 זל.
די איינשרייבונגען זענען פערענדיגט, נייע קאנדידאטען ווערען מעהר נישט אנגענומען.
אדרעס פאר בריף: „TOCERET EREC ISRAEL" Łódź, Śródmiejska 1.
אדרעס פאר געלד: P. K. O. Nr. 68.338 Komunalna Kasa Oszczędności m. Łodzi.
(—) אינזש. י. זשעלינסקי.
4140

א הייל-אנשטאלט
פאר אויערן, נאז, האלז און אטעם-קראנקהייטען
פון Dr. Z. RAKOWSKI
אין בעלמי (הינטער לאדז)
נעהמט אן אנמעלדונגען אויף צו זיין און אפעראציע הילף. – פיזיקאלישע היילונג, הייל-בעדער, זון-לופט, בעדער, הייל- און אטעם-גימנאסטיק.
צו ערפאהרען אויפ'ן ארט אדער 11 ליסטאפאד 9 טעל. 127-81
3981

רעשטען-
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס, בילינצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

צו דער חתונה פון
פרל. עדושא גרינבערג מיט ה' אליי האלער
ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכ צוקונפט
ברוך קלין און פאמיליע
יחיאל קלין און פאמיליע
שמשון סאמסאנאוויטש

צו דער פערלאבונג פון
פרל. העלא גרינבערג מיט ה' פנחס פערקאל
ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב
ברוך קלין און פאמיליע
יחיאל קלין און פאמיליע
שמשון סאמסאנאוויטש

בלב מלא צער ויגון הננו מביעים את צערנו על מות
הרב החסיד גיסו של הה"ק שליט"א מאלכסנדער
יהושיע ז"ל
עודנו באבו נקטף יהי' משפחתו ניחומים בתוך שאר אבלי ציון וירושלים. ימתקו לו רגבי אפרו.
הועד והמועצה של הבנק אגראדאווא 2.
4139

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!
מצבות פון 30 זל. אן
ביז צו די טייערסטע גראניט-דענקמאלען
פיהר איך אויס ביליג און סאליד. אויף וואונש בעזוך איך די ג' קונדשאפט אויך אויף דער פראווינץ
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג פירמע „GRANIT"
לאדז, פאמארסקא 39.
3138

אבאנירט אין נייעם פאלקסבלאט
האבן גרעסטע ערפאלג!

נייע „דזשאינט"-הילף פאר פוילען

20,000 דאלאר לטובת נויט-ליידענדע יודען

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש).
א רייהע ווארשאווער וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס האבען בעקומען מיטגעטיילט פון „דזשאינט", אז זיי זאלען צושטעלען ווי אמגיכסטען בעריכטען וועגען זייערע נויטען און בעדערפענישען, אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס דער ד"ר בערנארד קאהן האט מיטגעטיילט, אז ס'ווערט ארויסגעשיקט 20,000 דאלאר אויף שטיצע פאר נויט-ליידענדע יודען אין פוילען.

דיזעלבע מיטטיילונג האבען אויך בעקומען א רייהע אינסטיטוציעס אויף דער פראווינץ.

פרעזידענט הינדענבורג איז דורכגעפאהרען פוילען

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש) היינט ביינאכט איז אדורכגעפאהרען מיט'ן טעריטאריום פון פוילען אין א טראנזיט-צוג דער דייטשער פרעזידענט הינדענבורג.

דאס אדורכפאהרען דורכן טעריטאריום פונ'ם פאמערנער וואיעוואדענשאפט איז פארגעקומען צווישען האלב צוויי און האלב 3 ביינאכט.

דער פרעזידענט הינדענבורג איז געפאהרען פון בערלין קיין מזרח-פרייסען.

דריי באליע-שווימער

וועלען אנקומען פון קראקא קיין ווארשא

ווארשא, 6 טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט))

אין עטליכע טעג ארום דארפען אנקומען אויף א באליע צושווימען 3 פערזאן, די ארטיסטען: מארילאי, שעוטשיגסקא, קאזשימיעזש בעראנסקי און סטאניסלאווא גאלעמביאווסקא, וועלכע שווימען מיט דער ווייסעל — 2 3 קילאמעטער אין א שעה — און שטעלען זיך אפ אויפ'ן וועג אין פערשידענע שטעט און שטעטלעך, און מאכען דארט ליטעראריש-ארטיסטישע אווענדען...

מיט'ן שווימען אויף א באליע מיינט מען נישט אזוי פיל צו אנמאכען היזק דער פוילישער באהן, ווי — מעשה-ספארט.

טערקיי — אין דעם פעלקער-בונד

ג ע נ ף, 6 (ספ. טעל.)

די אויסער ארדענטליכע פערזאמלונג פון דעם פעלקער-בונד האט אייגשטימיג אנגענומען דעם פארשלאג אריינצונעהמען טערקיי אין דעם פעלקער-בונד.

קיין שום דיסקוסיע

וויל הערריא און די פראנצויזישע דעלעגאציע נישט פיהרען

ל א ז א ן, 6 (ספ. טעל.)

הערריא האט געהאט א געשפרעך מיט מאקדאנאלדן, וועלכער האט איהם אפגעגעבען א בעריכט וועגען זיין געשפרעך מיט פאן פאפענען.

הערריא האט אונטערשטיצט די שטעלונג פון דער פראנצויזישער דעלעגאציע, וועלכע גייט נישט איין אויף קיין שום דיסקוסיע בנוגע אויסגלייכען דייטשלאנד אין דער הינזיכט פון ענטוואפענונגען און נישט אויף דער טעמא פון דייטשלאנדס אחריות פארן וועלט-קריג.

צעפעלין-קאפיטאן ד"ר עקענער

האט בעקומען א גרויסע אויסצייכנונג

איין חסיד - דעם צווייטען

א שרעקליכער מארד אין א גערער שטיבעל

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש).
אין דעם שטעטעל נאשעלסק איז אויסגעפיהרט געווארען א שרעקליכער מארד אין דעם הארטיגען גערער שטיבעל.

צווישען די 2 מתפללים: מאיר פערלמוטער און יחיאל וויינגארטען איז מיט א לענגערע צייט צוריק פארגעקומען א סכסוך צוליב א חיב וועגען 300 זלאטעס.

בעת וויינגארטען איז געשטאנען אויפ'ן בעלעמער און געמאכט די ברכה פאר'ן ספר, איז צוגעלאפען צו איהם מאיר פערלמוטער און מיט אנ'אייזען איהם געגעבען א קלאפ אין הארץ אריין.

וויינגארטען איז אנידערגעפאלען אויף דר ערד איז געשטארבען אויפ'ן ארט.

דער מעדער איז ענטלאפען, און פאליציי האט ארעסטירט זיין פאטער.

הילפט ביי אונזערע אנאנסען-געבער

דער פרעזידענט הובער נעמט אויף דייטשע סקויטען

וועלכע געהען צופוס דורך גאנץ אמעריקא

נייער פאהר-פלאן אויף די באהנען

וואס האט אנגעהויבען פערפליכטען דעם 22 מאי, 12 ביינאכט

צוגען וואס געהען אפ פון דער לאדזער פאבריקס-באהן סיין קאלושקי

5.25 מיט א פערבינדונג קיין ווארשא און טאמאשעוו.
7.25 מיט א פערבינדונג קיין ווארשא און טאמאשעוו און פראג.
8.35 (זונטאג און חגאות פון 25-[illegible] מאי ביז'ן 11. סעפטעמבער).
9.35 (זונטאג און חגאות פון 25-טען מאי ביז'ן 11. סעפטעמבער).
10.45 מיט פערבי[illegible] אויף ווארשא.
13.05 פערבינדונג אויף ווארשא און טאמאשעוו.
14.00 פערבינדונג אויף ווארשא און [illegible]אשעוו.
14.50 קיין סקאזשיסק איבער גאלקובעק, סלאטווין.
15.40 פערבינדונג אויף ווארשא און טאמאשעוו.
16.20 פערבינדונג אויף ווארשא און טאמאשעוו.
16.55 פערבינדונג אויף ווארשא און קאטאוויץ.
18.00 פערבינדונג אויף ווארשא און קראקא.
19.20 דירעקטער צוג קיין ווארשא.
19.45 פערבינדונג אויף ראזוואדאוו און לעמבערג.
20.30 נאר אין ארבייטס-טעג.
21.15 פערבינדונג אויף ווארשא.
22.30 דירעקטע וואגאנעס קיין קריניץ.
0.48 פערבינדונג פון טאמאשעוו און [illegible].

צוגען וואס קומען אן אויף דער פאבריקס-באהן פון קאלושקי

5.08 פערבינדונג פון קאטאוויץ.
6.10 נאר אין [illegible]-טעג.
7.00 פערבינדונג פון קראקא (דירעקטע וואגאנעס פון קריניץ).
7.30 נאר אין ארבייטס-טעג.
7.50 נאר אין ארבייטס-טעג.
8.12 לויט דער נויטיגקייט, פערבינדונג פון קראקא
9.46 פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשעוו, טשענסטאכאוו.
12.45 פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשעוו, טשענסטאכאוו, קאטאוויץ.
15.29 פון קאלושקי.
16.00 פון ווארשא דירעקט.
17.15 פערבינדונג פון ווארשא.
20.10 פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשעוו, קראקא
21.25 אין יום-טוב-טעג.
22.00 אין יום-טוב-טעג.
22.35 דירעקט פון סקאזשיסק איבער סלאטווין, גאלגובעק.
23.18 פערבינדונג מיט טאמאשעוו, קאטאוויץ, קראקא
8.05 געהען אפ קיין אנדזשעיעוו.
8.59 קומען פון אנדזשעיעוו.

צוגען וואס געהען אפ פון קאלישער באהן-הויף

קיין ווארשא 4.32, 7.28, 12.38, 17.54.
קיין גלאווגא 10.15.
קיין לאוויטש 15.35, 20.05.
קיין קראטאשין 2.10 פערבינדונג מיט פויזען.
קיין לאסק (נאר זונטאג און חגאות) 8.30, 13.40.
קיין אסטראוו 9.35 (פערבינדונג מיט בערלין) 15.30 19.35.
קיין פויזען 12.07, 15.20, 22.00 (פערבינדונג מיט בערלין) 1.25 (איבער קוטנא) 9.00, 13.00 21.00.
קיין טשענסטאכאוו (דורך זד. וואליע, הערבי') 18.00
קיין קאלושקי 0.53 (פערבינדונג מיט טשארנאזשעק, ראזוואדאוו). 8.05 (פערבינדונג קיין טאמאשעוו), 20.06 (דירעקטע וואגאנעס קיין לעמבערג און סקאזשיסק).
קיין דאנציג און גדיניע 1.25, 9.00, 13.00, 15.20, 21.20 (דירעקטער קיין גדיניע).
קיין טשעכאטשינעק 13.00 (דירעקט).
קיין פלאצק 21.20.
קיין קוטנא 1.25, 9.00, 13.00, 15.20, 21.20.

צוגען וואס קומען אן אויפ'ן קאלישער באהן-הויף

פון קוטנא 5.00, 7.55, 12.35, 19.58, 22.58
פון גדיניע און דאנציג 5.00, 7.55 (דירעקט), 19.58
פון בידגאשטש 5.00, 7.55, 12.35, 19.58, 22.50
פון ווארשא 9.25, [illegible] 1.57
פון לאוויטש 7.25, 19.05.
פון גלאווגא 7.25, [illegible] 19.05, 21.48, 1.57.
פון פויזען 4.20, 7.18, 12.24, 19.40, 0.45
פון בערלין 7.18, 19.40,
פון קראקא און קאט[illegible] 4.13, [illegible].
פון לעמבערג דורך סקאזשיסק דירעקט 8.52.
פון טשענסטאכאוו דורך [illegible] 19.12.

א שוידערליכער מארד און זעלבסטמארד אין ווארשא

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) א זייגער האלב דריי ביטאג איז דא געשעהן אנ'אימהדיגע טראגעדיע:

די 37-יאהריגע גראדנער איינוואוינערין, מאריא זלאטניצקא איז ארויף אויפן 5-טען שטאק פון מארשאלקאווסקא 137, פון וואנען זי האט דורכן פענסטער ארויסגעווארפען איהר 7-יעהריגען זוהן וולאדזשימיעזש, און דערנאך איז זי אויך דער האנד מיט איהר 2-יאהריג טעכטערל אויך ארויסגעשפרונגען פון דעמזעלבען פענסטער.

אלע דריי זענען דערהרגעט געווארען אויפ'ן ארט.

די סיבה פון דער גרויזאמער טראגעדיע איז מען נאך נישט דערגאנגען.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעקומט אין די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

אַ נייע „גראָבע בערטאַ“ וואָס שיסט טויזענד מייל אין דער ווייט

פּאַריז, 6 (ספּ. טעל.)

א. נ. „אַ סענסאַציאָנעלער האַרמאַטען-שיסער“ ברענגט די היינטיגע „עקאָ דע פּאַרי“ אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה וועגן אַ נייער מלחמה-ערפינדונג אין דייטשלאַנד.

דעם 31 מערץ — שרייבט די צייטונג — איז אויסגעשאָסען געוואָרען פון אַ האַרמאַט, וואָס איז אַנידערגעשטעלט געוואָרען אין דער געגענד פון די מאַזורישע אָזערעס. ס'איז אויסגעשאָסען געוואָרען מיט אַ גראַנאַט, וואָס איז אַדורכגעפלויגען אַ ריזען-שטח פון 1000 קילאָמעטער און איז אַרונטערגעפאַלען אין דעם קעניגליכען פּאַלאַץ אין אָסלאָ.

די נאָרוועגער צייטונגען, ובפרט די „טידענס טעגן“ האָט זיך לכתחילה בעשעפטיגט מיט דעם געהיימניספולען גראַנאַט, האָבען אפילו אָפּגעדרוקט אַ פאָטאָגראַפיע פונם קעניג, וועלכער בעטראַכט דעם גראַנאַט, וואָס האָט זיך איינגעגראָבען אינם גראָז פון גאָרטען. דערנאָך איז אָבער וועגן דעם ענין שטיל געוואָרען.

ווי עס ווייזט זיך אַרויס איז דער גראַנאַט — אויפן פאָרשלאַג פונם דייטשען געזאַנדטען אין אָסלאָ — איבערגעגעבן געוואָרען דער געזאַנדשאַפט. אין דער נאָרוועגישער פּרעסע איז בעאויפטראַגט געוואָרען, זי זאָל וועגן דעם גראַנאַט מעהר נישט דערמאָהנען.

„עקאָ דע פּאַרי“ פרעגט אָן ביי געלעהרטע און קריגס-פאַכמענער, וואָס מיינען זיי וועגן דעם דאָזיגען ענין.

צי האַנדעלט זיך דאָ נישט וועגן אַ גראַנאַט, וואָס איז אויסגעשאָסען געוואָרען פון עפּיס אַ נייער אויסטערליש-גרויסער „גראָבער בערטע“? דאָס פּאַציפיסטישע דייטשלאַנד — שרייבט די צייטונג — אַרבייט אין דער שטיל איבער דעם, אַז ס'זאָלען ביי איהר געשאַפען ווערען אַזעלכע מינים געוועהר, אין פערגלייך מיט וועלכע דאָס געוועהר פון 1918 זאָל אויסזעהן ווי אַ קינדער-שפּילעכל...

ד"ר וואָלפּאַז

דער פּרעזידענט פון מינדערהייטס-קאָנגרעס.

ברויט זאָל ביליגער ווערען

וועגען דעם זאָל אַרויסגעגעבען ווערען אַן אָפּיציעלע פאַראָרדנונג

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש).

די לעצטע טעג איז שטאַרק געפאַלען דער פּרייז אויף ווייץ און קאָרן. דעריבער זאָל אויך ביליגער ווערען ברויט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערט דערוואַרט אַ ספּעציעלע פאַראָרדנונג.

אַנ'ערקלעהרונג פון העריאָן

בערלין, 6 (ספּ. טעל.) וואָלף - ביוראָ טיילט מיט:

לויט אינפאָרמאַציעס פון אַ מאַסגעבענדער פראַנצויזישער קוועלע אין לאָזאַן, האָט העריאָ געכטען, נאָך דער קאָנפערענץ מיט מאַקדאָנאַלדען דערקלעהרט, אַז אַ קלענערע בעדייטונג אין די אונטערהאַנדלונגען פערמאָגט די הויך פונ'ם רייכשאַלט.

אנשטאָט דעם מוז אָבער דער פראַנצויזישער פּרעמיער אומבעדינגט אָפּוואַרפען די אונטערהאַנדלונגען, וועגען די פּאָליטישע בעדינגונגען, וועלכע ווערען אַרויסגערוקט דורכ'ן דייטשען צד.

וואו מ'גייט ביינאַנד...

בערלין, 6 (ספּ. טעל.)

ביים אָנהויב זיצונג פון דעם פּרייסישען סיים איז אָנגענומען געוואָרען מיט די שטימען פון די היטלעריסטען און קאָמוניסטען דער פאָרשלאַג פונ'ם קאָמוניסט פּיעק, מכוח'ן אַראָפּנעהמען דעם פערבאָט אויפן „פאָרווערטס“ און דער „קעלנישער צייטונג“.

די סאָציאַליסטען האָבען זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען, אַרויסגייענדיג פון דער הנחה, אַז דער פאָרשלאָג האָט נישט קיין פּראַקטישע בעדייטונג.

דער ענגלישער פאָרשלאַג וועגען די אָפּמאַכען

לאָזאַן, 6 (ספּ. טעל.)

מאַקדאָנאַלד האָט אַ בערגעגעבען העריאָ'ן אַ רעדאַקציע-פּראָיעקט פון דריי אָפּמאַכען, ווי: דהיינו:

1) בנוגע רעגולירען די ענטשעדיגונגס-פראַגע, לויט אַ פּראָיעקט פון 2. ד. ה. מיט דער רייכשאַלט-ציפער אין בלאַנקאָ.

2) אַ פּראָיעקט, וואָס מאַכט אָפּהענגיג דאָס ראַטיפיצירען דורך פראַנקרייך און ענגלאַנד דעם ערשטען אָפּמאַך פון בעקומען אַ בעפרידיגענדע ערלעדיגונג מצד אַמעריקאַ פון דעם ענין חובות.

3) אַ פראַנצויזיש-בריטישע קאָנווענץ וועגען פערפולקומען די פריהערדיגע פראַנצויזיש-ענגלישע אָפּמאַכען וועגען די חובות.

פאַשיסטישע קרוב'שאַפט מיט'ן... קאָמוניזם

מוסאָליני וועגען די איצטיגע און קומענדיגע פּראָבלעמען פון אייראָפּע

פּאַריז, 6 (ספּ. טעל.)

בידוע האָט דער דייטשער שריפטשטעלער, עמיל לודוויג אין משך פון מערץ און אַפּריל טעגליך קאָנפערירט מיט מוסאָליני'ן, וועלכען ער האָט געשטעלט פראַגען וועגען פערשידענע לויפענדע פּאָליטישע ענינים, און דערביי געגנוי פערשריבען זיינע ענטפערען.

„ביולעטען קוואָטידיען“ דרוקט היינט אייניגע פראַגמענטען פון די דאָזיגע שמועס'ן, וועלכע וועלען בקרוב דערשיינען אָפּגעדרוקט אין אַ בוך, וואָס וועט זיכער זיין אַ סענסאַציע.

אויף לודוויגס פראַגע, צי די ריזיגע פראַנצויזישע אַרמעע שטעלט מיט זיך פאָר אַ גאַראַנטיע פאַר'ן שלום, האָט מוסאָליני געענטפערט, אַז — פונקט פערקעהרט.

אויף דער פראַגע, צי מוסאָליני ווערט נישט אַ נייער נאַפּאָלעאָן, אַ שעפער פון אַ נייער אייראָפּאַ, אַ יורש פון בריאַנס שלום-שליחות, האָט ער געענטפערט, דאָס דער געדאַנק פון אויפשטעלען אַ נייעם אייראָפּאַ-בונד איז איהם נישט פרעמד, אָבער די צייט דערצו איז נאָך נישט רייף געוואָרען. די ווירטשאַפטליכע קאַטאַסטראָפּע מוז זיך נאָך מעהר פערטיפען, עס זענען אומפערמיידליך נייע רעוואָלוציעס, און ערשט דאַן וועט מען ערנסט קאָנען טראַכטען וועגען שאַפען אַ נייעם טיפּ אייראָפּאַ.

אויף דער פראַגע, צי צווישען פאַשיזם און באָלשעוויזם זענען דאָ רעזשים-עהנליכקייטען, האָט מוסאָליני דערקלעהרט, אַז עס זענען דאָ אונטערשיידען, אָבער מ'קאָן אויך נישט אָפּלייקענען די עהנליכקייטען: אין אַלץ, וואָס ס'איז נעגאַטיוו — האָט ער געזאָגט — דערנעהנטערט זיך דער פאַשיזם צו רוסלאַנד, מחמת דער פאַשיזם איז אויך געגען ליבעראַליזם, דעמאָקראַטיע און פּאַרלאַמענטאַריזם.

לסוף האָט מוסאָליני דערקלעהרט, אַז דער פאַשיזם איז נישט אין ענגען זין פון וואָרט אַ מלוכה'שער סאָציאַליזם, נאָר פון לודוויגס אויסטייטשונג קאָן מען דרינגען, אַז מוסאָליני'ן איז לחלוטין נישט פרעמד דער געדאַנק פון צוריקקעהר צו זיין אַמאָליגען סאָציאַליזם.

ליטווינאָוו געגען סימאָנס אַ פאָרשלאַג

בענייאונג פון די ענטוואָפנונג-דעבאַטע

גענף, 6 (ספּ. טעל.)

נאָך אַ לענגערע הפסקה האָט זיך היינט פערזאַמעלט דאָס פּרעזידיום פון דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ.

אויף דעם ערשטען פונקט פון סדר-היום איז געשטאַנען דער בריף פון דעם אויסטראַלישען דעלעגאַט לאַטהאַם מכוח דעם פּרינציפּ פון אויסרעכנען די וואָפען-בעגרענצונגען, און דער בריף פונ'ם מיניסטער זאַלעסקי, וועלכער האָט אונטערשטיצט די פאָרשלאַגען פונ'ם אויסטראַלישען דעלעגאַט.

די דאָזיגע בריף האָט דאָס פּרעזידיום בעשלאָסען אַריבערצושיקען צו דער הויפּט-קאָמיסיע.

דערנאָך האָט דאָס פּרעזידיום בעשלאָסען, אַז די הויפּט-קאָמיסיע וועט זיך צוזאַמענקומען דאָנערשטאָג.

אויף דער דאָזיגער זיצונג וועלען די דעלעגאַטען פון די מלוכות, וועלכע האָבען לעת עתה נישט געהאַט קיין געלעגענהייט אַרויסצוזאָגען זיך בנוגע הובערס פאָרשלאַגען, פאָרמולירען זייער שטאַנדפּונקט אויף די דאָזיגע פּראָפּאָזיציעס. זיי וועלען עס אָבער דאַרפען טון אין אַלגעמיינעם טון, נישט אַריינגייענדיג אין פּרטים.

דאָס פּרעזידיום האָט נאָך בעטראַכט די פּראָפּאָזיציעס פון סימאָנען, וועגען דעם, אַז עס זאָלען בעאַרבייט און אָנגענומען ווערען רעזאָלוציעס נאָך פאַר די וואַקאַציעס פון דער קאָנפערענץ, אָנווייזענדיג אויף די פונקטען בנוגע וועלכע עס איז פאַרהאַן אַ הסכם.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע, בעת וועלכער ליט-

וויִנאָוו האָט בעקעמפט דעם דאָזיגען פאָרשלאַג, האָט דאָס פּרעזידיום אָנפערטרויט סימאָנען צו בעאַרבייטען דעם טעקסט פון אַזאַ מין רעזאָלוציע.

געשטאָרבען אַ בעריהמטער פּוילישער שריפטשטעלער

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש).

היינט, 9 אַ זייגער, איז דאָ געשטאָרבען דער בעריהמטער שריפטשטעלער, יוזעף ווייסענהאָף.

צוויי וועלט-פליהער אין בערלין

בערלין, 6 (ספּ. טעל.) די צוויי אַמעריקאַנער לופט-פליהער גריפיטש און מענער, וואָס זענען אַרויסגעפלויגען פון ניופאַונדלענד און מאַכען אַדורך אַ רייזע איבער דער וועלט, האָבען היינט 5 מיט 42 מינוט פאַרנאַכט זיך אַראָפּגעלאָזט אין בערלין.

וועגען בטל מאַכען 50 פּראָצענט לאַנדווירטשאַפטליכע שטייערען אין פּרייסען

בערלין, 6 (ספּ. טעל.) די אַגראַר-קאָמיסיע אין פּרייסישען סיים האָט אָנגענומען אַ בעשלוס וואָס פאָדערט אויף די רעגירונג צו בטל מאַכען 50 פּראָצ. פון די לאַנדווירטשאַפטליכע שטייערן.

די פּרייסישע רעגירונג דאַרף ווירקען אויף דער דייטשער רעגירונג, דאָס זי זאָל בריים רעאַליזירען דעם פערבאָט צו אימפּאָרטירען לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען.

פערברענט געוואָרען אַ קאַשציאָל פון אַ דונער

לוצק, 6 (טעלעפאָניש).

אין דאָרף אַרצשקאָוויץ, לוצקער קרייז איז פון אַ דונער פערברענט געוואָרען דער עוואַנגעלישער קאַשציאָל.

דעמאָנסטראַציע פון סאָצ. דעמאָקר. „אייזערנעם פראָנט“ אין בערלין

אויף דער טריבונע רעדט דער סאָציאַליסט דיטמאַן

SANATORJUM
„PALACE“

פאַר דערוואַקסענע און קינדער
אין כעלמי (הינטער לאָדז)
נעמט אָן אַלערליי קראַנקע און רעקאָנוואַלעסצענטען.
אויפזיכט פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען.
חיל-בעדער. טעראַסען צו זון-לופט-בעד'ער וואַרענדעס פאַר לעזשאַקעס. חיל- און אָטעם-גימנאַסטיק. טעניס-שפּיל און אַנדערע פערגוניגונגען. — לויטענד וואַסער אין די צימער! שעהנע געגענד אין מאַסנאַוועג וואַלד.
אידעאַלע אבחוה-בעדינגונגען.
Dyrektor
Dr. RAKOWSKI. 3057

AMBULATORJUM
WENEROLOGICZNE
przy lecznicy ZGIERSKIEJ 17
נעהמט אָן טעגליך ספּעצ. אַרצט
Dr. H. ROZANER
פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען.
מענער-שוועכע פון 1—2 ביי טאָג.

לאדז, 7 יולי 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 7 יולי 1932

ווידער נומערוס קלאוזוס

פאר'ן אנהויב פון של־יאחר פערעפענטליכען די ענדעקישע צייטונגען ווידער פראגראמאטישע ארטיקלען אין וועלכע זיי פערהערליכען די באוועגונג בער־ארויסטרייבונגען פון דער פוילישער יוגענד אין פאריגען יאהר געגען די יודען, פערטיידיגט דעם נומערוס קלאוזוס אלס אנהויב פון דער לעזונג פון דער יודען־פראגע אין פוילען און ערקלערט די פאדערונג איינצופיהרען דעם נומערוס קלאוזוס אלס א מינימום.

פאר אונז יודען איז דאס גאר קיין בייעס נישט. און מיר וואלטען אפשר וועגען דעם איבער־הויפט נישט געשריבען. ווען נישט דער אופן, אויף וועלכען די ענדעקישע העלדען בעמיהען זיך צו איבערצייגען זייערע לעזער, אז זייער פראגראם אין דער יודען־פראגע איז דער ריכטיגסטער.

און די ענדעקישע בלימעלעך זעהען אויס אזוי:

פארוואס איז געקומען צו די ארויסטרייבונגען געגען יודען?

„די אטמאספערע פון אונטערדריקונג און שקלאפיגקייט פון די יודען איז געוואקסען אזוי ווייט, אז עס האט געמוזט קומען צו אן אויסברוך".

די יודען אונטערדריקען נעבעך די פאלאקען און די אידעלע ענדעקעס האבען דאס נישט געקאנט פערטראגען — אזוי זעהט אויס ענדעקישע לאגיק.

נישט מינדער געמיין זענען די ענדעקישע ארגומענטען, ווען עס האנדעלט זיך וועגען נומערוס קלאוזוס, כדי צו בעווייזען אז מען מוז איינפיהרען דעם נומערוס קלאוזוס אין פוילען שרייבט מען. אז ער עקזיסטירט אין א גאנצער רייה אנדערע לענדער: „עסטרייך האט איינגעפיהרט נומערוס קלאוזוס באך דער מלחמה, אונגארן האט איינגעפיהרט דעם נומערוס קלאוזוס אויף א רעכטליכען אופן. פאר דער אויפלעבונג פון פאלק האט דאס געהאט זעהר גוטע פאלגען. דאס אינטערעסאנטסטע איז, אז מראן דעם פראטעסט און געוואלד פון די יודען, האט די „יודישע" פעלקער־ליגע אנערקענט דאס רעכט פון אונגארן צו רעגולירען די יודען־פראגע אין דער פארם פון א נומערוס קלאוזוס.

„אויך רומעניען און אמעריקא האבען איינגעפיהרט דעם נומערוס קלאוזוס."

ארימע ענדעקעס נעבעך! די גאנצע וועלט איז אזוי גליקליך, איבעראל א נומערוס קלאוזוס. א יוד ווערט אין עסטרייך נישט צוגעלאזט, אין אמעריקע טאר א יוד נישט זיין אפילו ריכטער פון העכסטען געריכט. נאר ליידער גדי אונז אין פוילען אזא אומגליק. אפילו די „יודישע" פעלקער־ליגע האט גאר נישט דאגעגען מען זאל יודען אונטערדריקען, און איבעראל פערפאלגט מען טאקע די יודען, נאר ליידער אין פוילען נישט.

עס איז א טרויעריגע ערשיינונג, וואס אזוי פיל ליגענס וואגען צייטונגען צו שרייבען, עס מוז אבער אויך נאך פעסטגעשטעלט ווערען פאר וועמען די ערשיינונג איז טרויעריגער: פאר אונז יודען, וועמען ד ירכילות'ן זענען נוגע, צי פאר דער בעפעלקערונג וועלכע ווערען געשפייזט מיט אזעלכע ארטיקלען?

אונז יודען שמערצט דאס צווייטע נישט מעהר ווי דאס ערשטע, מיר וואוינען אין פוילען און מיר זענען בלוטיג פעראינטערעסירט אז דער קולטורעלער ניווא פון דער בעפעלקערונג זאל זיין וואס א העכערער.

ליידער זענען אבער נישט אלע אין פוילען אין דעמזועלבען פעראינטערעסירט.

די לאגע פון די יודען אלס מינדערהייט

רעדע פון דעפ. ראטענשטרייך אויפ'ן מינדערהייטס־קאנגרעס

מיר גיבען דא איבער עטליכע אויסצוגען פון דער רעדע וועלכע ס'האט געהאלטען דער פארשטעהער פון יודישען סיים־קלוב אין פוילען דעפ. ד״ר ראטענשטרייך, אויפ'ן מינדערהייטס־קאנגרעס אין וויען.

מיר זענען דא אהערגעקומען, כדי צוזאמען מיט אנדערע מינדערהייטען צו קעמפען וועגען דער רעאליזאציע און פערבריי־טונג פון די מינדערהייטס־רעכט אויף אלע מלוכות, נישט נאר דאס יודישע פאלק, נאר אויך אנדערע פעלקער בילדען א מינדערהייט אין אנדערע מלוכות און מיר פערשטעהען זעהר גוט, די שריט וואס שטרעבען צו פערטיידיגען די בעדראהטע רעכט פון דער דאזיגער מינדערהייט, ס'איז אבער נישט עטיש ארויסצוטרעטען אין נאמען פון דער דאזיגער מינדערהייט, בעת אין לאנד אין וועלכען מ'הערשט אליין, ווערען געטרעטען מיט די פיס די רעכט פון די מינדערהייטען וואס לעבען דארט. אויב ס'עקזיסטירען אין היינטיגען אייראפא לענדער, וועלכע טאלערירען דאס טרעטען מיט די פיס די פרימיטיווסטע און הייליגסטע רעליגיעזע און נאציאנאלע רעכט, וואס ערלויבען אומבעשטראפט צו פראפאנירען קברים און הייליגקייט, אויב ס'געפינט זיך א מעהרהייט אין פארלאמענט, וואס בעשליסען צו קאנפיסקירען די פערמעגענס נאר א געוויסער נאציאנאלער מינדערהייט — זאגען מיר אז אזא פאלק די מאראלישע און אינטערנאציאנאלע רעכט זיך צו פעררופען אויף מינדערהייטס־טראקטאטען און צו רעדען אין נאמען פון וועלכער ס'איז נאציאנאלער מינדערהייט.

וועגען ווירטשאפטליכער גלייכבערעכטיגונג האט דעפ. ראטענשטרייך געזאגט:

... אלס מיטגליד פון יודישען „קאלא" אין פוילישען סיים און מיטגליד פון דער רעפרעזענטאנץ פון דריי און א האלב מיליאן יודען וועלכע קעמפען זייט דער ענטשטעהונג פון פוילען וועגען איהר פאליטישער און ווירטשאפטליכער גלייכבערעכטיגונג, וועלען מיר אויפמערקזאם מאכען דעם קאנגרעס אויפ'ן פאקט, אז די מינדערהייטס־פראגע איז נישט נאר א פאליטישער ענין נאר אויך א ווירטשאפטליכער.

אויב מ'האט דאס גליק אדער דאס אומגליק צו לעבען אלס נאציאנאלע מינדערהייט, אזוי ווי מיר — מוז מען נישט נאר קעמפען וועגען דערהאלטען די שולען פון אייגענע פאנדען און נעבען די לאסטען וואס מ'טראגט פאר דער מלוכה מוז מען נאך טראגען די לאסטען פאר דערהאלטען די בילדונגס־אינסטיטוציעס, אין וועלכע אונזערע קינדער וואלטען ערצויגען געווארען נישט צום שאדען פון דער מלוכה, נאר צום נוצען פון דער אייגענער שפראך און אייגענער נאציאנאלער קולטור — נאר מוז אויך פיהרען א שווערען קאמף וועגען דער ווירטשאפטליכער עקזיסטענץ. מיר פיהלען אויף אונזער אייגענער הויט, אז מ'שטופט אונז מיט דער הילף פון געזעצען און פעראָרדנונגען ארויס אלץ מעהר פון פערשידענע ווירטשאפטליכע פאזיציעס, ליידער האבען אונז די לעצטע יאהרען געבראכט אין דעם הינזיכט, א רייכע ערפאהרונג. מיר האבען זיך איבערצייגט, אז ס'גענוגענט נישט נאר קאנסטיטוציאנעלע רעכט, ווייל נישט קוקענדיג אויף קאנסטיטוציאנעלע גאראנטיעס איז מען נישט ווירטשאפטליך גלייכבערעכטיגט. מיר מוזען אונזערע פאדערונגען פערגרעסערען אויף נאך אין פאסטולאט, מען מוז קלאר זאגען, אז דורך פולשטענדיגע גלייכבערעכטיגונג פערשטעהען מיר אויך פאליטישע און ווירטשאפטליכע גלייכבערעכטיגונג.

דאס לעבען האט אונז איבערצייגט אז די נאציאנאלע ענטוויקלונג איז גלייך מיט דער ווירטשאפטליכער, אין פיל לענדער האלט מען אונז פאר פרעמדע, וועלכע טארען זיך נישט אוועקזעצען ביי א בשותפותדיגען ווירטשאפטליכען טיש. מיר מוזען זעהר אפט טראגען דעם גרעסטען טייל פון די מלוכה־לאסטען, נישט געניסענדיג גלייכצייטיג פון די הכנסות אין מלוכהשע ווירטשאפט.

ס'ווערען געשאפען ווירטשאפטליכע גהעטאס, אין וועלכע מיר דארפען ווערען ליליפוטען. די דאזיגע נייע ווירטשאפטליכע גהעטאס זענען די גרעסטע געפאהר פאר דער געזעלשאפטליכער ארדנונג, מיר זענען נישט קיין שטערערס. מיר זענען פאזיטיווע מיטבויער און מיטארבייטער, מיר זענען נישט קיין שמידען פון דער קאפיטאליסטישער ארדנונג. ווי ס'האלט זאמבארט, און נישט קיין קברנים פון דער דאזיגער ארדנונג, ווי ס'ווילען אנדערע. מיר זענען לעבהאפט פעראינטערעסירט אין דער ענטוויקלונג פון די מלוכות, אין וועלכע מיר לעבען, מיר פאדערען נאר, אז מ'זאל אונז ערלויבען זיך אויסצולעבען אלס מענשען און אלס פאלק, ווער ס'בענעמט אונז אפ די דאזיגע עלעמענטארע רעכט, שראגט די שולד אויב אימיצער פון אונז איז געצוואונגען צו זיין א „לופטמענש".

ליידער מוז איך אנווייזען אויף נאך א פאקט, די טעריטאריאלע מינדערהייטען פיהרען בנוגע יודען אויך אן אויסשאלטונגס־פאליטיק. זיי מוזען פערשטעהען, אז יעדע פערפאלגונג נישט קוקענדיג אויף דער פארם, איז נישט נאר נישט עטיש, אבער איז קודם כל א שווערע פערלעצונג פון שלום, וועלכער איז אזוי נויטיג אין די היינטיגע קריזיס־צייטען.

ווער פינאנסירט היטלער'ן?

דער גען. קייזער ווילהעלם ווארפט אויך עפים אריין

די אגענטור „פרעס" ברענגט רעוואלוציאנעלע ידיעות וועגען דעם ווער ס'פינאנסירט היטלער'ן און זיין פארטיי. „פרעס" גיט איבער:

די געהיימע פינאנציעלע קוועלען פון היטלער'ס פאליטישע אקציע און זיין ארמעע. וואס צעהלט 400 טויזענד מיטגלידער, זענען די לעצטע טעג שוין עטוואס אויפגעקלערט געווארען.

שוין פון לאנג האט מען געוואוסט, אז דער הויפט־קוואל פון די הכנסות פון דער היטלער־פארטיי זענען די שטענדיגע סובווענצען מצד דער גרויסער דייטשער אינדוסטרי. איצט שטעלט זיך ארויס, אז נישט נאר די דייטשע אינדוסטריעלער האלטען אויס די היטלער־פארטיי.

מיט עטליכע טעג צוריק האט געווייל'ט אין בערלין דער לייטער פון איינע פון די גרעסטע אמעריקאנער־באנקען אין פאריז, כדי אדורכצורעדען מיט דער נאציאנאל־סאציאליסטישער פארטיי די בעדינגונגען פון פינאנסירען די איצטיגע וואהל־קאמפאניע צום פארלאמענט. נאכדעם ווי ס'וועט קומען צו א הסכם מיט היטלער'ן בנוגע זיין ווירטשאפטליכען פראגראם.

אין בערלין איז בעקאנט, אז דער לייטער פון „שעל אייל קאמפאניע" דעטערדינג, האט צוגעזאגט היטלער'ן 1 און א האלב מיליאן פונט און אויך אן אנטייל אין די פערדינסטען אין דער הויך פון 20 פראצענט פאר אנערקענען זיין קאנצערן דעם נאפט־מאנאפאל אין דייטשלאנד נאכדעם ווי היטלער וועט איבערנעהמען זיין מאכט.

די חודש'ליכע אויסגאבען אויף אויסצוהאלטען די באיובקעס בעטרעפען 15 מיליאן מארק. די דאזיגע פאזיציע בעריקזיכטיגט אבער נישט די גרויסע אויסגאבען אויף פראפאגאנדע צוועקען, אויף אויסצוהאלטען דעם גרויסען שטאב אגיטאטארען, אויף קאסטען פון הייזער און לאקאלען פאר די באיובקעס און פארטיי־ארגאניזאציעס, אויף קאסטען פון דרוק־זאכען, פלאקאטען, אויפרופען א. א. וו. די אלגעמיינע ביודזשעט־אויסגאבען פון דער פארטיי בעטרעפען 40 מיליאן מארק א חודש, די שטענדיג גרויסע סובסידיעס פאר דער היטלעריסטישער בעוועגונג צאהלען די גרויסע אינדוסטרי־קאנצערנען בעזונדערס די דרום־דייטשע. מ'דארף דערמאהנען דעם בייערישען אינדוסטרי פעראיין, די ריינישוועסטפאלישע קוילען־אינדוסטרי, וועלכער איז רעפרעזענטירט דורך דעם טיסען־קאנצערן, ווייטער די בערג־אינדוסטרי אין עסען, דאן די אינדוסטרי פון פאפאס־זאלץ. ווייטער פיגורירען אויף דער ליסטע פיל פרייוויליגע סובסידיעס, דאס גרויסע ערד־אייגענטום נעבען דער לאק, ביי דער פוילישער גרעניץ, למשל, האט איבערגעגעבען היטלער'ן א פאנד פון 20 מיליאן מארק. דאס דאזיגע ערד־אייגענטום. ווי בעקאנט נעהמט שטענדיגע סובסידיעס פון די מלוכה קאסעס אונטער דער פארם פון הילף פאר דער אגראר־ווירטשאפט, פון די דאזיגע סומען ווערט היטלערס פארטיי סובסידירט' ס'קומט אלזא אויס, אז די דייטשע מלוכה־קאסע סובסידירט די היטלער־בעוועגונג.

שטענדיגע סובסידיעס נעהמט אויך היטלער פון די גרויסע ווארען־הייזער, פון געוועזענע פירשטען און פרינצען, אין דער צאהל אויך פון גען. קייזער ווילהעלם.

אכט נעגערס ווארטען אויפ'ן עלעקטרישען שטוהל

אינטערנאציאנאלע אקציע צו ראטעווען זיי פון טויט

זייט 8 יאהר צייט דויערט שוין די אינטערנאציאנאלע אקציע צו פערטיידיגען אכט נעגערישע יונגלעך, וועלכע זענען אהן א גרונד פער'משפט געווארען אויף טויט דורך דעם אמעריקאנישען „דעמאקראטישען" געריכטס־וועזען. די אכט נעגער־יונגלעך זענען פערמשפט געווארען פאר' כלומרשטע פערגוואלדיגען... 2 ווייסע פראסטיטוטקעס.

אין מערץ פון 1931 זענען 8 נעגערישע יונגלעך פון 14 ביז 17 יאהר געפאהרען אין שטאט סקאטסבאראָ מיט'ן צוג אויף „נאפט". אזא מין פאהרען איז אין דער דערמאהנטער געגענד א זעהר פאפולערער אופן פון רייזען, אזוי גוט פון ווייסע, אזוי ווי שווארצע ארבייטער, וועלכע מעסטען אויס דאס לאנד אין דער לענג און אין דער ברייט ביים זוכען וועלכע ס'איז ארבייט.

אין שכנות'דיגען טראנספארט־וואגאן איז דער ווייל אויסגעבראכען א סכסוך, וואס איז נישט זעלטען ביי אזעלכע אומשטענדען און איין נעגער. וועלכער האט אנטיילגענומען אינ'ם סכסוך האט געהאט די דרייסטקייט אויפצוהויבען א האנד אויף א ווייסען. די ווייסע האבען געמאכט א גרויסען טומעל און באלד האט זיך אנגעהויבען אן אגיטאציע צו לינטשען די נעגער, וועלכע זענען געפאהרען מיט דעם צוג. די, וועלכע האבען פערשפרייט די פאגראם־שטימונג, האבען ארויסגעצויגען אויף דער סטאנציע די 8 יונגע נעגערס און אויף דער שטעל האט מען זיי בעשולדיגט אין פערגוואלדיגען צוויי ווייסע פראסטיטוטקעס, וועלכע האבען זיך גראד געפונען צווישען דעם פערזאמעלטען המון.

בעת'ן פערהער ביים אויספארשונגס־ריכטער האבען די צוויי מיידלעך באלד אין דעם געלייקענט. ערשט אויפ'ן צווייטען טאג זענען זיי דורך דעם פארשטעהער פון דער אמעריקאנער געריכטסקייט אויף דעם אופן אויסגעהערט געווארען, אז זיי האבען ערקלערט, אז זיי זענען פערגוואלדיגט געווארען דורך די 8 יונגע „נעגערס". נאך די „טארטורען" פון דער ערשטער, צווייטער און דריטער מדרגה האבען די בעשולדיגטע זיך מודה געווען אין פערברעכען, וועלכע מ'האט זיי פארגעווארפען.

דאס ראטעווען די 8 נעגערס פון טויט אויפ'ן עלעקטרישען שטוהל איז געווארען די לאזונג פון דער גאנצער דעמאקראטישער וועלט. מיט יעדער פראגע פון די פערמשפטע — אזוי גוט ווי בשעת די פראגע פון סאקא און וואנצעטי — האבען זיך פערנומען אלע, וועמען ס'איז טייער די גערעכטיגקייט און ווער ס'פערטיידיגט די רעכט פון מענשען. ס'זענען שוין פארגעקומען גרויסע דעמאנסטראציעס פאר די אמעריקאנישע געזאנדשאפטען אין פיל הויפט־שטעט און צוליב דעם האט מען שוין עטליכע מאל אפגעלעגט דאס אויספיהרען פונ'ם אורטייל. דאס אמעריקאנישע געריכטס־וועזען יווארפט אפ די פאדערונג צו רעווידירען דעם פראצעס פון די אכט פערמשפט'ע, האלטענדיג אז שוין צוליב פרעסטיזש־פראגען מוז דער אורטייל דערהאלטען ווערען אין קראפט.

די רעטונגס־אקציע, וועלכע ס'האבען זיך אונטערגענומען די ארבייטער פון דער גאנצער וועלט, די ליגע פאר מענשען־רעכט און אנדערע ארגאניזאציעס ווערט אבער ווייטער געפיהרט.

א מוטער, וועמענס צוויי זיהן געפינען זיך צווישען די פערמשפטע האט איצט אונטערגענומען א רייזע איבער דער גאנצער וועלט, און זי טרעט ארויס אויף די מיטינגען, וואס ווערען צונויפגערופען אומעטום, כדי צו פראטעסטירען געגען דעם מאסענהאפטען טויט־אורטייל. פאריגע וואכען איז די דאזיגע נעגער־מוטער ארויסגעטרעטען אויף א גרויסען פראטעסט־מיטינג אין וויען.

אנטי = מלחמה = אויפרוף פון פוילישע געלעהרטע

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנטי־מלחמה־קאנגרעס, וואס ווערט אין היינטיגען חודש צונויפגערופען דורך אנרי בארביס, אלבערט איינשטיין, טעאדאר דרייזער, מאקסים גארקי, ראמען ראלאן א. א. האט זיך אויך אין פוילען געשאפען א קאמיטעט צו פראפאגירען אנטיילצונעהמען אין דעם אנטי־מלחמה־קאנגרעס.

דער פוילישער קאמיטעט האט פערעפענטליכט א שארפען אנטי־מלחמה־אויפרוף. אונטער דעם אויפרוף זענען אונטערגעשריבען:

סענאטאר באנושעווסקי, ליטעראט וולאדיסלאוו בראניעווסקי, אוניווערזיטעטס־פראפעסאר סטעפאן טשארנאווסקי, פראפ. אדאם עטינגער, פראפ. גאנשאראווסקא, ד״ר יאנינא ת אלעסאנובנא, ליטעראט לעאן קרוטשקאווסקי, ד״ר אדאלף ליגענבוים, יעזשי פאנסקי, רעדאקטאר פון „פושעגלאנד סאציאליסטישני", ליטעראט אדאם פאלעווקא, ליטעראט ארטור פרענדזקי, אוניווערזיטעטס־פראפ. ד״ר זיגמונד דראדאיגסקי, דאצענט פון ווארש. אוניווערזיטעטס־פראפ. רייכמאן און פיל אנדערע.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג־ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 17־183
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: זיי: וקלארפעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. אז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקהייטען
11־טען ליסטאפאד 9
(קאנסטאנטינער). טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אן אין דעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—12.

בריף פון ארץ-ישראל

אין ארץ־ישראל פייערט מען דעם חג הבכורים באלד נאך שבועות און ברענגט די פרוכט פון דער ערשטער ארבייט — דעם קרן־קימת־לישראל. אנגעהויבן האט זיך דער דאזיגער מנהג אין עמק. איינע פון די דארטיגע קאלאניעס האט געגעבן די איניציאטיווע. פון די ארומיגע קאלאניעס האט מען געבראכט אין שיינע פערפוצטע וועגענער פערשידענע פרוכטען, גרינס און תבואות, אלס בכורים פאר גאולת הארץ. איצט איז דער דאזיגער מנהג אריבער אויך אין די שטעט: ירושלים, תל־אביב, חיפה — אומעטום האט מען היי־יאהר געפייערט דעם מאדערנעם חג־הבכורים. אבער מעהר פון אלע האט זיך אויסגעצייכענט חיפה. תל־אביב, וואס האט זיך דערווארבען א שטארקע פאזיציע אינ׳ם ישוב מיט איהרע נאציאנאלע פייערונגען, האט געלאזען חיפה די חזקה אויף דער פייערונג פון חג־הבכורים.

די פייערונג אין חיפה איז געווען, באמת, א גראנדיעזע מאניפעסטאציע פונ׳ם ניי אויפגעוואקסענעם לאנדוווירטשאפטליכען יודישען לעבען אין דער סביבה פון חיפה: אין עמק און שומרון. „הדר הכרמל“, דאס יודישע וואוין־קווארטאל צופוסענס פון כרמל בארג, האט זיך אויסגעפוצט יום־טוב׳דיג. די פייערונג האט זיך אנגעהויבען שבת־צונאכטס אינ׳ם אמפי־טעאטער, אין אנוועזענהייט פון ה׳ אוסישקין דער גובערנער, דער בירגערמייסטער און אן עולם פון 4000 מענשען. דער „הדר הכרמל“ איז געווען איינגעטונקען אין א ים פון עלעקטריש ליכט. מען האט געהאלטען רעדעס (אויסגעצייכענט האט זיך די רעדע פון ד״ר שמריהו לעווין), דעקלאמאציעס, געזונגען לידער און אויפגעפיהרט טענץ מעגיבא דיומא פון וועלכע עס האט זיך אויסגעצייכענט דער טאנץ „הבאת בכורים“.

דער אייגענטליכער יום־טוב איז אבער געווען צומארגענס באכמיטאג. איינס א זייגער זענען אינ׳ם יודישען חיפה געשלאסען געווארען אלע געשעפטען, קאנטארען, בענק און האנדעלס־הייזער. די ארבייט האט זיך אפגעשטעלט, טויזענדער האבען זיך געלאזט צום הויף פון טעכניקום. אהין־צו איז געקומען די פראצעסיע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט די שול־קינדער פון חיפה און אלע קאלאניעס פון עמק און שומרון, מיט רייכע בכורים, די פרות און תבואות, עופות און אפילו לעמעלעך האבען נישט געפעהלט. פון דער קאלאניע כפר החסידים, וואס איז געגרינדעט געווארען דורך דעם קאזיניצער און יאבלאנער רבי, איז געקומען א שיינע רייטער־אפטיילונג און מיטגעבראכט פיר וועגענער געלאדען מיט אלעס גוטס.

אין טעכניקום האט זיך פערזאמעלט אן עולם פון 12.000 מענשען, בתוכם אויך פיל אראבער, איבערנעהמענדיג די בכורים האט ה׳ אוסישקין געהאלטען א גרויסע רעדע.

„איהר יודישע קינדער“ — האט ער אנגעהויבען — „האט איצט געבראכט פון די ערשטע צייטיגע פרוכטען, פון אייער באדען און פון אייער ארבייט, פאר דער העכסטער נאציאנאלער אינסטיטוציע, וואס לייזט אויס דעם באדען פון אייערע אבות. צי ווייסט איהר אבער, אז די פארם פון דער איצטיגער פייערונג איז נישט די זעלבע, וואס האט זיך פראקטיקירט פאר צוויי טויזענד יאהר, דורך אונזערע אור־עלטערען? דענסטמאל האט מען געבראכט די בכורים נישט קיין חיפה, דער שטאט פון אונזער צוקונפט, נאר קיין ירושלים, דער שטאט פון דער אייביגקייט, און נישט צום הר־הכרמל נאר צום בארג מוריה, און די בכורים האט מען געגעבען נישט דעם קרן־קימת, נאר דעם בית־המקדש.

„די פארם פון הייטיגען חג־הבכורים איז אלזא נישט די ריכטיגע, דאך האב איך איינגעשטימט איבערצונעהמען די בכורים אין דער איצטיגער פארם, ווייל די אמאליגע פארם איז געווען צוגעפאסט צו יענער גרויסער תקופה, ווען דאס יודישע פאלק האט געלעבט פריי אין זיין לאנד. די היינטיגע תקופה איז אבער נאך נישט די צייט, צו וועלכער מיר בענקען, האפען און שטרעבען, מיר האבען נאך נישט קיין „גאולה שלמה“, נאר א „אתחלתא דגאולה“, דעם אנהויב פון דער ־לייזונג. משיח איז נאך נישט געקומען, נאר בלויז די חבלי משיח. דערפאר איז די היינטיגע פארם פון חג־הבכורים בלויז אן אנפאנג פון יענער אמאליגער פארם, וואס וועט ווידער גאנץ בענייט ווערען, ווען די גאולה וועט זיין פולשטענדיג.

„און אפשר איז דאס א גרויסער, היסטארישנאציאנאלער סימבאל, אז די פייערונג פון חג הבכורים קומט פאר אויפ׳ן כרמל־בארג, וואס איז פערבונדען מיט אליהו הנביא, וואס ער דארף זיין דער בשורה־זאגער פון דער גאולה. אפשר האלטען מיר איצט ביים אנפאנג פון דער דאזיגער בשורה, און פונ׳ם הר־הכרמל וועלען מיר קומען צום הר־המוריה, פון חיפה — קיין ירושלים, און פון די „חבלי משיח“ צום משיח זעלבסט.

דער רעדנער ווענדעט זיך צו די קאלאניסטען פון שומרון און עמק יזרעאל: „איהר שומרון קאלאניסטען, וואס איהר זענט היינט געקומען מיט אייערע בכורים, איהר זענט געווען די ערשטע חלוצים, וואס זענען ארויף אויף די וויסטע שטיינער אינ׳ם פערלאזענעם מדבר, אין סאמע מיטען פון מאלאריע־זומפען, און איהר האט אויסגעבויט דעם וואונדערבארען ישוב. מיר וועלען דאס אייך קיינמאל נישט פערגעסען. אבער לײדער האט איהר אין די לעצטע יאהרען פערגעסען איין וויכטיגען פרינציפ: א לאנד קען מען דעראבערען מיט׳ שווערד, מען קען עס דערווערבען מיט געלד — אבער דערהאלטען דעם דערוואָרבענעם באדען קען מען נאר מיט ארבייט. דעם דאזיגען וויכטיגען מאמענט מוזט איהר זיך ווידער דערמאהנען און צוריקקעהרען צו די אמאליגע פרינציפען פון אייערע ערשטע יאהרען.

„און איהר, בנייע חלוצים, וואס איהר האט דעראבערט דעם עמק יזרעאל מיט אייער ארבייט, פון בית־אלפא ביז יג׳ור און נשר, דעראבערט פלעצער פון מאלאריע און פערשידענע קראנקהייטען און מארד־טאטען און געמאכט פון זיי בליהענדיגע ישובים — אויך דעם דאזיגען וויכטיגען טאט אין דער געשיכטע פון דער יודישער אויפלעבונג וועט אייך דאס יודישע פאלק תמיד געדענקען.

א״ש ירושלים.

היסטארישע אוניפארמען פון יאהר 1813

וועסטפאלישע לאנדוועהר ביים פעסטמארש אין דארטמונד

וויכטיג פאר אקאדעמיקער וואס ווילען שטודירען אין אויסלאנד

(בעווארענונג)

נישט קוקענדיג אויף דער פריהערדיגער בעווארענונג, וואס איז אפגעדרוקט געווען דעם 15. ה. ח. אין נאמען פון צ. ק. פון פערבאנד פון די יודישע אקאדעמישע הילפס־ארגאניזאציעס אין פוילען און פון צ. ק. פון דער הילפס־געזעלשאפט פאר סטודענטען־יודען פון פוילען, וואס שטודירען אין אויסלאנד, זענען דאך אין דער פרעסע דערשינען קאמוניקאטען פון אקאדעמישע אינפארמאציע־ביורעס״ אין דער פארם פון אלערליי אפישען, וואס פיהרען אריין די חברים אקאדעמיקער אין א טעות, אדער אין דער פארם פון אויסבעסערונגען און דראהונגען געגען אונזערע אינסטיטוציעס.

דערמיט קלערען מיר אויף און מאכען צו וויסען דער עפענטליכקייט אז די אויבענדערמאנטע „ביורעס“ זענען אויסשליסליך נאר פריוואטע אונטערנעהמונגען וואס האבען קיין שום שייכות נישט מיט קיין אקאדעמישער ארגאניזאציע אין פוילען און געניסען אומלעגאל פון נאמען פון אן אקאדעמישער אינסטיטוציע.

די איינציגע אינסטיטוציע, בעעכטיגט צו רעפרעזענטירען די ארויספאהרענדע אויף סטודיעס יוגענד פאר דער אוניווערזיטעטס־מאכט אין לאנד און אין אויסלאנד, ווי אויך צו דערלעדיגען די ענינים, וואס זענען פערבונדען מיט׳ן ארויספאהר, איז דאס אקאדעמישע עמיגראציע־ביורא ביי דער הילפס געזעלשאפט פאר סטודענטען־יודען פון פוילען, וואס שטודירען אין אויסלאנד, אין ווארשא, עלעקטאראלנא 8, וו. 25, טעל. 249.03, די אפטיילונג אין לאדז, גדאנסקא 40, טעל. 241־07 און אין פראג, אין טשעכאסלאוואציע.

דאס אקאדעמישע עמיגראציע־ביורא איז געפיהרט אונטער דער לייטונג א״ יינאנץ־קאנטראלע פון די אנפיהרענדיגע יודישע אקאדעמישע ארגאניזאציעס.

מען בעווארענט דעריבער די חברים, וואס ווילען ארויספאהרען אויף סטודיעס קיין אויסלאנד, זיי זאלען זיך נישט שטעלען אין א פערבינדונג מיט די „ביורעס“ פאר די טעטיגקייט פון וועלכע בעהמט קיין שום אקאדעמישער פערבאנד נישט קיין פעראנטווארטונג.

מען בעווארענט אויך די פרעזאגען, וועלכע שטעלען זיך פאר אונטער׳ן נאמען פון אקאדעמישע אינסטיטוציעס, אז אזא מין אריינפיהרען אין טעות די עפענטליכקייט וועט ווערען געריכטליך אויסגעפארשט.

הילפסגעזעלשאפט פאר די סטודענטען־יודען פון פוילען, וואס שטודירען אין אויסלאנד.

פערבאנד פון יודישע אקאדעמישע הילפספעראיינען אין פוילען.

מיין באבע דערצעהלט...

(ערצעהלונג)

פון אימ״ז

מיין באבע רחל׳ע — עליה השלום — האט געהאט אין דערצעהלען איהר אייגענער פארם.

אין יענעם אוונט, ווען זי האט זיך מיט קינדע ראון איינקלעך אוועקגעזעצט דערצעהלען איהרע שעהנע מעשיות, האט זי פריהער געזאגט:

„קינדערלעך, מיינע טייערע, אויב איהר ווילט הערען א שעהנע מעשה, וועל איך אייך זי דערצעהלען.

אבער זעצט אייך אוועק שטיל און הערט:

דבורה׳לע — גריזשע נישט די נעגעלעך, די ציינדלעך וועלען דיר וועה טון. חנה׳לע — דלובע נישט דאס בעזעלע, עס איז נישט שעהן און קאנסט דיר מאכען א קרעצעלע, פישעלע — ווארף נישט מיט די פעסעלעך אונטער דעם טיש. מען דארף זיצען און הארכען, — — אזוי! איצט וועל איך דערצעהלען א מעשה...

די מעשה, קינדערלעך, איז אן אמת׳ע, נישט קיין אויסגעטראכט פון קאפ נישט קיין אויסגעקלערטע, נאר אן אמת׳ע.

פערהאן נאך א סך מענשען, וואס געדענקען, איך אליין בין נאך דעמאלט א קינד געווען, א קינד, ווי איהר זענט עס היינט, עס געדענקט זיך ווי אין חלום. — הערט:

אין שטעטעל בעלז, — איהר קענט דאך דאס שטעטעל — דא וואו עס לעבט איצט דער גרויסער צדיק רבי יהושעלע — האט געלעבט דער עלטער גרויסער בעלזער צדיק רבי שלום זכותו יגן עלינו.

איך האב איהם נאך געקענט, גאר גוט געקענט.

ווען איך האב חתונה געהאט מיט אייער זיידען — זכותו יגן עלינו און ער זאל זיך פאר אייך מליץ — האט ער, דער גרויסער רבי שלום פון בעלז — „דער בעל־הבית׳ל פון הימעל“, מיך געבענטשט צו דער חופה.

איך זאג: „דער בעל־הבית׳ל פון הימעל“, אזוי האבען די גרויסע צדיקים איהם אנגערופען, אזוי האבען די גרויסע צדיקים אויף איהם געזאגט.

זיי האבען געזאגט: „רבי שלום איז דער בעל־הבית פון הימעל, ער האט אין האנד אלע שליסעל פון הימעל, אפילו פון פטר רחם, פון גשם פון תחיית המתים, איינעם פון די דריי שליסעל, וואס כביכול פערטרויט ניש טקיין שום איש ומלאך.

איז ער געהייסט עס, ווי מיר ווייסען שוין — געווען בעל־הבית׳ל פון הימעל און געטון, וואס ער האט געוואלט.

דעריבער איז דא א סך צו דערצעהלען. אבער, נישט דאס, און נישט דעריבער וויל איך אייך דערצעהלען.

— — — — — — — —

אין שטעטעל בעלז איז געווען אן אלטער־אלטער „בית־החיים“ — און מען האט צוגעקויפט דארבעבען א ניי פעלד.

האט זיך די ממשלה מישב געווען, אז מען דארף בויען שאסען.

קומען אינזשיניערען פון אלע שטעט קיין בעלז מעסט מען די פלעצער אין דער לענג און אין דער ברייט. אינזשיניערען מיט קעפ, מ׳דארף מאכען א גאס — ווי אזוי זאל מען איהם מאכען און וואו־ארום?

טרעפט זיך, אז דער גרעסטער אינזשיניער, דער קאפ פון די אינזשיניערען איז א שונא ישראל, און ער שפארט זיך איין, אז דא איבער דעם בית־החיים דארף זיין די נייע גאס.

האבען דאך יודען זכות אבות — רייסט מען מען איין קברים, פאהרט מען קיין וויען צו די גרויסע לייט, מען זוכט אנווענדען בקשות ביים מלכות. אבער אומזיסט. דער שונא ישראל האט זיך פער׳עקשנ׳ט, אז נאר איבער דעם בית־החיים מוז געמאכט ווערען די גאס.

דא האט די באבע — עליה השלום — אפגעזיפצט. „עס זאגט זיך אזוי גרינג ארויס: מאכען א גאס איבער דעם יודישען בית־עלמין“. און וואו זענען גרויסע צדיקים? וואו גרויסע רביים, בעלי־מופתים, און וואו רבי שלום׳ל דער בעלזער — זכותו יגן? פארט דער בעל־הבית אין הימעל!

איז די מעשה אזוי געווען.

רבי שלום׳ל — זכותו יגן — האט בפירוש געזאגט, אז ער קאן גארנישט טון, עס איז א גזירה מן השמים, מען קאן גארנישט אויפטון.

און פון רבי שלום׳לס רייד איז געווען צו הערען:

״א גזירה מן השמים, אויף דעם בעלזער בית־החיים איז פערהאן א פסול, א פגם“,

מעהר האט דער צדיק נישט געוואלט מגלה זיין, דעריבער האט מען זיך ערשט שפעטער דערוואוסט און מען האט פערשטאנען.

אבער אויך נישט דאס און נישט דעריבער וויל איך דערצעהלען.

— — — — — — — — —

האבען גויאישע הענד זיך גענומען אויסגראבען די מתים פון זייערע קברים און איבערצוטראגען זיי אין צוויי גרויסע קברים פאר אלעמען...

דערצעהלט מען:

מתים זענען צוועלף א זייגער אין דער נאכט געלאפען צו רבי שלום — זכותו יג עלינו — און געשריגען: „רבי, גרויסער צדיק, פארוואס העלפסט דו נישט?

דערצעהלט מען:

ווען רבי שלום׳ל האט פרייטאג צונאכט געמאכט קידוש האבען איהם די טויטע ארויסגעווארפען דעם כוס פון די הענד. ווען ער האט מוצאי שבת געמאכט הבדלה און איז צוגעקומען צו „בורא מאורי האש“ האבען די טויטע די שויבען אויסגעהאקט. ווען רבי שלום — זכותו יגן עלינו — איז געשטאנען שבת שמונה עשרה און איז צוגעקומען צו „עושה שלום במרומיו“ האט מען איהם דעם טלית פון קאפ אראפגעריסען. אלץ די מתים...

אבער רבי שלום׳ל האט געזאגט:

עס איז א גזר מן השמים. עס איז א סוד.

אבער.

אויך נישט דאס און נישט דאריבער וויל איך דערצעהלען.

דער עיקר איז עפעס אנדערש.

איהר ווייסט דאך שוין, אז שלום האט געזאגט: פערהאן א גרויסער פסול א גרויסע פגימה אויף דעם „בית־החיים“ קיינער האט דאס נישט פערשטאנען.

ערשט שפעטער, ערשט דערנאך, האט מען אן געהויבען צו פערשטעהן.

און דאס האב איך אייך געוואלט דערצעהלען.

— — — — — — — — —

ווען די טויטע זיינער זענען ארויסגעשלעפט געווארען פון זייער מנוחה, און צונויפגעטראגען געווארען אין צוויי גרויסע קברים, פאר אלעמען און אזוי ארום זענען געווארען צוויי גרויסע קברים־בערג ביים ראנד פון „בית־החיים“, האט רבי שלום — זכותו יגן — בעפוילען און געלאזט אויסרופען אין אלע בתי תפילות און בתי מדרשים אז מארגען וועלען אלע יודען פון שטעטעל, אלט און יונג, זכרים און נקבות — סיידען גאר קראנקע און יולדות — געהען ארויס צום בית־החיים בעטען מחילה די אלע, וואס עס איז געשטערט געווארען די אייביגע רוה און עס איז אויף זיי גוזר געווארען די גרויסע גזירה.

איצט הערט.

ווען דער גאנצער עולם איז צוגעקומען צו יענעם הייליגען ארט, און פאראויס איז געגאנגען רבי שלום — זכותו יגן — האט מען דערזעהען אז עס ליגט א נאקעטער גוף פון א מיידעל, מיט לאנגע, צעפלאסענע האר.

און מלט אפענע אויגען איז זי געלעגען די מרשעת, ווי לעבעדיג איז זי געלעגען די חציפה, שעהן ווי לילית, ווען זי טאנצט פאר איהר מאן סמ״אל.

האט רבי שלום א געשריי געטון:

„חצופה“ האבען זיך די בערג געטרייסעלט.

איז דער נאקעטער גוף פון דער זינדיגער פערשוואונדען.

קוים איז רבי שלום געגאנגען עטליכע שריט ווייטער — איז ווידער געלעגען דער דאזיגער גוף.

רבי שלום האט ווידער א געשריי געטון:

„חצופה“! פערשווינד. דורך דיינע זינד איז דאס געשעהן“.

דער גוף איז ווידער פערשוואונדען.

באלד איז די נאקעטע ווידער געלעגען פאר די אויגען פון רבי שלום און אלעמען, וואס זענען געקומען.

און ווען ר׳ שלום האט ווידער אנגעהויבען אויף איהר שרייען, האט זי צוערשט געשמייכעלט. שפעטער האבע זזיך איהר די אויגען פערלאשען. דער גוף איז געווארען ווייס ווי מילך — און רבי שלומ׳ל האט געזאגט:

„איך טאר זי נישט מחרים זיין. זי איז נישט שולדיג. אויך איהר נשמה דארף האבען א תיקון, אויך איהר איז געשטערט איהר רוה“.

און מיט פערמאכטע אויגען האט רבי שלום׳ל — זכותו יגן — געזאגט.

„בתולה! איך זאג דיר צו דיין נשמה זאל בעקומען א תיקון“.

די טויטע מיידעל איז פערשוואונדען...“

— — — — — — — — —

שפעטער האט מען זיך דערוואוסט.

די טאכטער פון א גרויסען פריץ געווען. שונאים פון איהר פאטער האבען זיך ארויסגעגראבען פון איהר קבר און בעגראבען אויף דעם יודישען „בית־החיים“,

און מען דערצעהלט אז אין שטעטעל אין קרוין־פוילען, דארט וואו די „הייליגע מוטער“, זייערע שטייט פון גאלד אויסגעהאקט — אויף יענעם קריסטליכען „בית הקברות“ געפינט זיך א געמויערטער קבר, א גרויסע מצבה פון מארמאר שטעהט דערביי דאס איז געווען דער קבר פון יענעם נאקעטען מיידעל אויף דעם בית־החיים פון בעלז.

א פגימה אויף דעם „בית החיים“.

וואו די טויטע איז אהינגעקומען — ווייסט מען נישט.

מען זאגט, אז דארט, איהר פריהערדיגער קבר איז פוסט.

וואו איז זי אהינגעקומען? קיינער ווייסט נישט רבי שלום׳ל — אפשר?

—:O:—

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

פארשריפטען וועגען צולייגען א צוגעמשפט'ן חוב אויף ראטעס

פאראן אין דער ציווילער געריכטס־פראצע־דור (ארט. 136) אנ'איינריכטונג, לויט וועלכער דאס בעצאהלען א פריוואט־רעכטליכען חוב קען צולייגט ווערען אויף ראטעס.

די דאזיגע אינסטיטוציע האט א בעזונדער־וויכטיגע בעדייטונג פאר די מאסען בעלי־חובות דווקא איצט, אין דער צייט פון דער אלגעמיינער פערארימקייט און הערשענדען מאנגעל און צאה־לונגס־מיטלען.

און פאקטיש — ווען מ'זאל מיט איינמאל אויפמאהנען א גרעסערען פערלעגענעם חוב — זאל זיין פאר דירה־געלד, וואלט עס נישט איין בעלי־בתישקייט רואינירט און אין געוויסע פאלען אפילו גענצליך חרוב געמאכט. די בעגעבענע מעגליכקייט זיך אויסצוצאהלען א חוב ראטעסווייז, פערלייכטערט טאקע דעם בעלי־חוב אין א בעדייטענדער מאס די בעדינגונגען צו בעפרייען זיך פון אזעלכע פער־פליכטונגען

די הנחה צו צולייגען א חוב אויף ראטעס איז גילטיג לגבי אלע ארט פריוואט־רעכטליכע געלד־פערפליכטונגען. זי קען אבער נישט האבען קיין אנווענדונג אין בעצוג צו צוגעמשפטע חובות לויט פראטעסטירטע וועקסלען.

דעסגלייכען דארף מען אויך געדענקען, אז דאס צולייגען א צוגעמשפט'ן חוב אויף ראטעס איז נישט קיין פליכט, נור א רעכט פון געריכט. דערי־בער מוז דער פעראינטערעסירטער צד וועגען דעם ערשט בעזונדער בעטען.

דער פארשלאג וועגען צוצולייגען א חוב אויף ראטעס דארף געשטעלט ווערען דורכ'ן בעלי־חוב אויף דער אייגענטליכער געריכטס־פערהאנד־לונג, פאר'ן ארויסטראגען דעם פסק־דין. אין בע־רעכטיגטע פאלען קאן עס אויך שפעטער געטאן ווערען.

ווי שוין אויבען געזאגט. קאן יעדער חוב חוץ'ן אנגעוויזענעם אויסנאהם, צולייגט ווערען אויף ראטעס, אבער נישט יעדען בעל־חוב קאן די דער־מאהנטע הנחה ערטיילט ווערען. לויט דער ציטיר־טער געזעצליכער פארשריפט האבען רעכט צו גע־ניסען פון אזא הנחה נור אזעלכע בעלי חובות, וועלכע בעזיצען נישט קיין מיטלען מיט אמאל צו בעצאהלען די צוגעמשפטע סומע. דאס קוואליפי־צירען אין דעם פרט א בעל־חוב איז אפהענגיג פון פערזענליכען איינזעהן פון געריכט. דאס זעלבע געריכט איז אויך איינציג אליין בערופען, פער־העלטנישמעסיג צו דער צאל־פעהיגקייט פון בעל־חוב, פעסטצושטעלען די טערמינען און בעטרעף פון די צולייגטע ראטעס.

ווי באלד מיר רעדען וועגען רעכט פון גע־ריכט צוצולייגן א צוגעמשפטן חוב אויף ראטעס און צו בעשטימען די טערמינען פון די דאזיגע רא־טעס, דארף אויך שוין ביי דער זעלבער געלעגענ־הייט אויפמערקזאם געמאכט ווערען אויף דער פליכט פון אזא קוואליפיצירטען בעל חוב פינקטלעך צו צאהלען די בעטרעפענדע סומעס אין די בע־שטימטע דורכן געריכט טערמינען.

זעהט דאך דער ארטיקעל 137 פון אוסטאוו וועגען דער ציווילער געריכטס־פראצעדור פאר מיסבראויכען מיט דער דערמאנטער הנחה א געוויסע סאנקציע, וועלכע בעשטייט אין דעם, וואס פאר פערפעלען צו בעצאהלען אפילו בלויז איין ראטע אין בעשטימטען טערמין, פערלירט מען שוין אויטאמאטיש די רעכט אויף דער דאזיגער הנחה און די איבריגע סומע ווערט ממילא תיכף אויס־מאנבאר אבער נישט דירעקט, נאר ערשט אויפ'ן סמך פון א בעזונדערע געריכטס־דעציזיע.

דיזעלבע כללים גילטען אויך ביים צולייגען אויף ראטעס פארלעגענע שטייער־חובות.

י. אינפעלד

וויכטיגע מיליטערישע געזעצען

וועגען פאבאראווע

1) אויב א פאבאר־קאמיסיע שטעלט פעסט, אז א געוויסער פאבאראווע. האט זיך מיט א כיוון געמאכט א קערפערליכען דעפעקט, בכדי ארויסצו־דרייען זיך פון אקטיווען מיליטער דינסט, ווערט ער דער פאר נישט בלויז פערמשפט צו א הארבע שטראף, נור מ'לאזט איהם אויסהיילען אויף זיין אייגענעם חשבון דעם געמאכטען דעפעקט און אומ־אפהענגיג פון דער מאס דינסט־פעיגקייט ווערט אזא איינער גערופען און אריינגעצויגען אין אקטיווען דינסט.

די דאזיגע לעצטע צוויי סאנקציעס ווערען אבער אנגעווענדען ערשט נאך אנ'ענטגילטיגען שטראף־אורטייל און אויך נאר דאן ווען דער פער־משפטער פאבאראווע איז נאך נישט אלט קיין 38 יאהר.

2) א דעציזיע פון א פאבאר־קאמיסיע וועגען דער דינסטפעהיגקייט פון א פאבאראווע קאן ווע־רען דורך דער אויפזיכטס־מאכט אנולירט. אויף ווי־פיל ס'ווערט פעסט געשטעלט אויף אנ'אדמיניסטרא־טיווען אדער געריכטליכען וועג א פאקט, וואס ווארפט א געוויסען חשד אויף דער אביעקטיוויטעט אדער יושרדיגע האנדלונג, פון דער פאבאראווע־קאמיסיע צוזאמענשטעל אויף וויפיל ס'ווייזט זיך ארויס אז די דעציזיע איז ארויסגעגעבען געווארען דורך א נישט בערופענע קאמיסיע אדער נישט לויט די געהעריגע כללים.

וועגען רעזערוויסטען

1) אויף די היי־יעהריגע מיליטערישע איבונ־גען ווערען נישט גערופען רעזערוויסטען, וועלכע בעזיצען בלויז מאביליזאציע־קארטען אדער וועל־כע זענען ערשט אין משך פון יאהר בעפרייט גע־ווארען פון אקטיווען דינסט.

אויב מ'האט עמיצען פון די אויסגערעכענטע צוויי קאטעגאריעס יא צוגעשיקט א קארטע פאוואָ־לאניא, איז עס מסתמא געוועזן א מיספערשטענדניש.

דער פעראינטערעסירטער רעזערוויסט דארף זיך דעריבער תיכף ווענדען אין זיין אנגעהעריגער פ. ק. או. מיט אנ'ענטשפרעכענדע בקשה.

דער 4 וואכענדיגער פרעקלוזיע־טערמין דארף אין אזעלכע פאלען נישט זיין חל.

י. א.

וועלכע קראנקהאפטע און פעהלערהאפטע יונגעלייט ווערען גענצליך בעפרייט פון מיליטער דינסט?

מיר ברענגען דא א רשימה געזונדהייטס־דעפעקטען לויט די פאראגראפען פון די נייע איצ־טיגע פערפליכטענדע מיליטערישע סאניטארע פארשריפטען. וועלכע פעראורזאכען א פולשטענ־דיגע בעפרייאונג פון מיליטער־דינסט (קאט. E):

1) נידעריגער ווי 146 צענטימעטער.
2) אומהיילבארע עקלהאפטע הויט־קראנק־הייטען.
3) גרויסע אומהיילבארע מכות.
4) זעהר פערגרעסערטע פערגאנגרעזירטע גרוטשאלעס.
5) קאמפליצירטע ביילען.
6) מוח בראך, דעפעקט אין מוח־שייטעל.
7) דעפארמירונג פון אויגען־דעקעל, יאגליצע מיט קאמפליקאציעס.
8) אומהיילבארער, שווערער דעפעקט פון טרערען־אפאראט.
9) בלינד אויג ביי אפגעשוואכטע זעה־קראפט פון צווייטען אויג.
10–12) שווערע אויגען־דעפעקטען.
13) שוואכזיכטיגקייט D 0,3 אדער ווייניגער.
14) קורץ און איבערזיכטיגקייט פון ביידע זייטען איבער D 8,0.
15) קורץ אדער איבערזיכטיגע נישט איבער־קלייבעריסקייט ביי D 4,0 אדער מעהר.
16) שווערע קראנקהייט פון אויג, הייטעל און זעה־נערוו.
17–24) אויערן־קראנקהייטען און דעפעקטען.
25) נאז־ דעפארמירונג און קראנקהייטען.
26) דעפעקטען און קראנקהייטען פון דער קעהל.
27) ליפען־ דעפארמירונג.
28) צינג־ דעפעקטען.
29) ציינער. פעהלט איבער 80 פראצ. פון קייה־קראפט.
30) צובראכענע דזשאנשלעס.
31) פערקרימונג פון האלז. שטארקער פארם.
32) דעפארמירונג פון ברוסט־קאסטען.
33) הויקער.
35) שווערע לונגען־קראנקהייטען.
36) שווינדזוכט.
37) הארץ־דעפעקטען.
38) בלוט. דעפעקטען פראגרעסירענד בלוט־ארעמקייט. ווייסל־ בלוטיגקייט.
39) דעפעקטען פון בלוט־געפעס.
40) דעפעקטען אין בויך.
41) דעפארמירונג פון שלינג־אפאראט.
42) שווערע מאגען־ און קישקע־קראנקהייטען.
43–44) לעבער־קראנקהייטען.
45) שווערע נירען־קראנקהייטען.
46) אומהיילבארע שוואכע בלאז, אליין אורי־נירען.
47) דעפעקטען פון געשלעכטליכען אפאראט.
48) טימטאם (פעהלען פון בצים).
49) דעפעקטען פון בצים.
50) בראכען.
51) דעפארמירונג פון דער זיץ־קישקע.
52) פעהלען פון א האנט.
53) אויסגעקרומטע האנט.
54) פעהלען 3 פינגער רעכטע האנט, 4 פינגער לינקע האנט.
57) אויסגעקרומטע און דעפארמירטע פיס שטארקער פארם.
58) שטארקער פארם פלאט־פיס.
59) פעלען פון 3 פינגער אין די פיס.
62) שלעכט צונויפוואקסען צובראכענע פיס.
63) אנצינדונג פון די ביינער.
64) געוויקסען אין די ביינער.
65) פערשטייפונג פון די גרויסע ביינער.
66) קאמפליקאציעס אין די פיס־אדערן.
67) שטארק שטאמלונג, שטומקייט.
68–70) שווערע נערווען־קראנקהייטען.
72–74) גייסטיגע קראנקהייטען.
75–77) אינערליכע דעפעקטען.
78) צוקער־קראנקהייט.
79) אקראמעגאליע.
80) קראנקהייט אדיסאן.
81) „ טאמסען.
82) אויסערגעוועהנליכע דיקקייט.

א—ד.

א הויזווירטין וויל עקסמיטירען

מיט אייז מאל 9 פעראָרימטע און ארבייטסלאָזע לאקאטארען

א בילד פון שרעקליכען פיין און ארימקייט וויקעלט זיך פונאנדער פאר'ן פארום פון היגען שטעטישען געריכט

אין ציוויל־אפטיילונג פון היגען שטעטישען געריכט.

ביים שטענדער פון מאהנער שטעלט זיך אוועק א יודענע אין א טיפע קופקע, אליין איז זי א וויר־טין פון א פערטעל הויז אויף זגערזשער גאס. גע־בראכט צו שלעפען אין סאנד האט זי גאנצע דריי פערטעל טוץ לאקאטארען, געמאהנט האט זי אייגענט־ליך פערלעגען דירה־געלד,. גערעכענט האט זי א־בער אויף זיי צו בעקומען עקסמיסיעס.

דער ריכטער רופט צו דעם ערשטען בעל־חוב ס'בעוויזט זיך ביי דער אנדערער זייט טיש א גרוי איינגעקארטשעט יודעל מיט אנ'איינגעפאלענעם געל פנים און טיף אריינגעזעצטע אויגען, א נפשל, וואס ס'האלט זיך נאך קוים אויף די פיס און זעהט אויס מעהר מת, ווי מענש.

דער ריכטער פרעגט דעם בעל־חוב פאר וואס ר'איז עפעס געבליבען אונטערשטעליג אין בעצאה־לען דער ווירטין אין משך פון 3 קווארטאל איהר חלק דירה־געלד? דעם יודס מאטע פנים ווערט עט־וואס רויטלעך, אפנים פון בושה, ער פרובט אביסעל אויסגלייכען זיין איינגעהויקערטקייט, בעמיהט זיך צו מאכען קוראזש, און אויסהוסענדיג זיך א שפארע ווילע, הייבט ער אן הייזעריג צו ענטפערען:

— איך בין איהר שולדיג געבליבען, פאניע סענדזשע, דערפאר, ווייל כ'האב נישט צו בעצאה־לען, איך מיט מיין בני־בית הונגערען שוין זייט א לענגערע צייט, נישט שטענדיג בין איך אבער געווען אזא בלוט־ארעמאן, ווי היינט, מיט א יאהר 4—5 צוריק האט מען מיך נאך געהאלטען פאר א גרויסען גביר, איך האב געפיהרט פערצווייגטע אימפארט־מסחרים און פערמאגט גאנצע צוויי הייזער, פון מיין ריזיגען רייכטום האט אבער דער הערשענדיגער קריזיס געמאכט אין משך פון א יאהר א תל. פון דער העכ"ל כער רייך־אויסגעשטאטעטע דירה האב איך מיך געמוזט איבערציהען אין א פינסטערע פאציאט־קע, וואו מיר גייען איינציגווייז אויס פון הונגער, איך בין איצט געבליבען א קראנקער דורך אלעמען פערלאזענער צובראכענער שארבען.

די איבעריגע שותפים צום הויז גערעכען גוט מיין פערגאנגענהייט און מאהנען דעריבער נישט פון מיר קיין דירה־געלד, בלויז זי, די איינקלאגערין, ווייל נישט וויסען פון קיין שום זאך און מאכט מיר דעם טויט, אבער ס'איז מיר שוין אלץ איינס, מאכט ער א רעזיגנאציע־זשעסט מיט דער האנד, איך שרעק זיך, שוין אפילו נישט פאר דעם ערגסטען, ס'וועט דאך פערשנעלערען דעם סוף פון מיינע צרות.

די ערקלערונג פון אומגליקליכען יוד רופען ארויס טרעהרען ביים געריכט־בעזעצען אין זאל פערשידענארביגן עולם אפילו דעם ריכטער, וועל־כער איז שוין געוואוינט צו הערען אזעלכע מעשיות איז טיף גערירט, ער נעהמט דעריבער מיט דער ווירטין אונטערהאנדלען, אפעלירט צו איהר געווי־סען און שטעלט זיך איין לטובת דעם איינגעקלאג־טען יוד. די יודענע בלייבט אבער הארט ווי שטאל.

ס'שלעפט זיך צו צום ריכטער־טיש א צווייטער לאקאטאר. כאראקטעריזירען איהם? ניין. דאס איז א זאך פון אונמעגליכקייט,, ווייל גיי זיי א מייסטער און שילדער א סקעלעט. ארומגעוויקעלט מיט שמא־טעס. אויך ער פערנעהמט א קליין דאכשטיבעל און איז שולדיג פאר עטליכע קווארטעל דירה־געלד. ער ערקלערט ,אז ר'איז א קראפט־וועבער, די גאנ־צע יאהרען געארבייט און מפרנס געווען זיין ווייב און צוויי קינדער, שוין באלד א יאהר איז ער אר־בייטסלאז און זיין ווייב ליגט קראנק אויף א ראק און דאס בני־בית גייט אוים ווי א ליכט. די משפחה האלט אוי פדאס חיות פאר די צוואנציג זל. א חודש וואס זי בעקומט מאגיסטראצקע שטיצע. ער בעט דעם ריכטער פונאנדערצולייגען דעם שולדיגען חוב אויף ראטעס און ער וועט זיך אפצאהלען פון די דער־מאנטע צוואנציג־זלאטיגע שטיצע .

די ווירטין טענה'ט: „אויף אזעלכע לייט טאר מען נישט האבען קיין רחמנות, עקסמיסיע. פאניע סענדזשע, ארויסווארפען, ווי אמשנעלסטען. ווען דער ריכטער לייגט איהם פאר אונטער־צושרייבען דעם פראטאקאל, שטעלט זיך אויף די ווירטין און מאכט א געוואלד ניין! פאניע סענדזשע. היינט איז שבת, ער וועט אין שבת נישט שרייבען! דער רייכ איז עלענד ,די גאנצע משפחה אויסגעשטארבען, טער שגע'ט זי אוים און מאכט זי קוים שטיל.

אויפ'ן דריטען פייער גייט א זקנה לויט'ן אויס־זעהן איבער די הונדערט. ווייזט זיך ארויס אז זי איז נאך נישט קיין גאנצע 60 יאהר די צרות האבען זי אזוי פריהצייטיג אלט געמאכט זי איז עלענד די גאנצע פשפחה אויסגעשטארבען געלעבט האט זי פון די פערדינסטען פון א טאכטער, אנ'־אלמנה, א שטאפערין, האט זי שוין א לענגערע צייט נישט קיין ארבייט, הונגערט מען, ווייבט מען, ווערען די אויגען ביי איהר קראנק, און זי ווערט צום סוף אינגאנצען בלינד, איבער דרייסיג יאהר וואוינט זי שוין אין זעלבען הויז, תמיד געצאהלט פינקטליך דירה־געלד, היינט קאן זי נישט, זי רעכענט צו בעקומען פון מאגיסטראט שטיצע, וועט זי זעהן זיך איינציגווייז דעם חוב אפצאהלען, זי בעט אויך דעם חוב צוצולייגען אויף ראטעס.

די ווירטין גיט זיך א צופאהר: ווצמען דער־ציילט זי מעשיות, אז די טאכטער איז בלינד, איך האב זי דען בלינד געמאכט? האט זי נישט געדארפט ארבייטען אין שבת, וואלט זי נישט בלינד געווא־רען, איך וויל נישט וויסען פון קיין שום גליקען. אז מ'צאהלט נישט קיין דירה־געלד ,קומט אנ'עקס־מיסיע.

דער ריכטער גיט חע־ אלטער א האלטער אונ־טערצושרייבע דעם פראטאקאל, זי פערלירט זיך א מ'בוט און גייט דאכט זיך אויספיהרען דעם כעלאנג פון ריכטער, דאן גיט א שפרינג אויף איהר ארויף די ווירטין מיט א יעלה: „וואס אים שבת וועט זי זיך אונטערשרייבען?

די געריכטס־ פערהאנדלונגען קומען ווייטער פאר. דער ריכטער רופט כסדר צו די איבעריגע 6 אנגעקלאגט עלאקאטארען, ס'גייען דורך א גאלעריע צעבראכענע, איינגעדארטע. פערצווייפעלטע, פארמי־לאזע געשטאלטען, שאטענס פון געוועזענע מענשען, יעדער שילדערט אויף אנ'אנדערע אופן זיין נויט און פיין, ליידען און יסורים. שטיינער קאנען גע־ריהרט ווערען פון די הארצרייסענדע דערציילונגען.

דער ריכטער פרובט צום לעצטען מאל ווירקען אויף דער ווירטין, זי זעצט זיך אבער ארויף אויפ'ן ריכטער :וואס האט געוואלט דער פאן העבדזשע, געוואלטעוועט זי אז איך זאל פערזארגן מיט דירות אפגעקומענע גבירים, פערוואנדלען מיין הויז אין א שפיטאל, אין א פשיטולעק פאר זקנים און קא־לעקעס? איך בין א גאטספארכטיגע זשידובקע, פא־ניע סענדזשע ,איך וויל נישט האלטען אין מיין הויז קיין טריפה'ניאקעס, איך בעט אנ'עקסמיסיע מיט א ריגאר.

דער ריכטער ווערט ממש אויפגעקאכט אויף דער צבועקישע־ הויזבעזיצערין, ער הערלאנגט איהר א שפארע פארצי'ע מוסר, און בעט זיך ביי איהר, אז זי זאל אויפהערען אזויפיל צו זארגען פאר די בשמות פון איהרע לאקאטארען, און בעסער איבערלאזען די פיער איילען מנוחה פאר זייערע הונגעריגע און מי־דע גופים.

די ווירטין אין דער טיפער קופקע הערט אבער נישט אויס די שטראף־רייד פון ריכטער, זי האלט אין איין לארמען „עקסמיסיע ז'ריגארעם!" אזוי לאנג, ביז דער וואזשני מוז זי ב'גוואלט ארויספיהרען פון געריכטס־זאל.

ארגוס.

ניייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג
ג
7
תמוז תרצ"ב

יולי

זון-אויפגאנג 3.34
זון-אונטערגאנג 7.57

פון האנדעלס-געריכט

פאבריק פון דער אקצ. געז. קאראל שטיינערט ווייטער טעטיג. — פירמע „יזעף שטילער" בעקומען א „נאדזור"

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אופאדלאשטש פון דער „אקצ. געז. קאראל שטיינערט", וואו ס'ארבייטען 780 ארבייטער און 47 בעאמטע, האט אויך דער קוראטאר אונטערשטיצט דעם פארשלאג, אז די פאבריק זאל ווייטער זיין טעטיג, אויף וואס די קרעדיטארען זענען איינגעגאנגען.

אויף דער ערשטער זיצונג פון די קרעדיטארען, דעם 8 ד. ח. זענען אלס צייטווייליגע קוראטארען געוועהלט געווארען אדוו. פאגעל און אינזש. בענעדעק.

* * *

אין יאנואר ד. י. האט די פירמע „יוזעף שטילער", פערקויף פון לוקסוס-גאלאנטעריע (פיעטריקאווער 69) אפגעגעבען א ביטע וועגען א „נאדזאר". דאס געריכט האט די ביטע אפגעזאגט.

אויף דער לעצטער זיצונג פון אפעלאציע-געריכט אין ווארשא, איז די דעציזיע פון לאדזשער געריכט אפגעווארפען געווארען, און שטילער'ן איז געגעבען געווארען א נאדזאר".

17-יעהריג יודיש יונגעל

#ווארפט זיך ארונטער אונטער'ן צוג

און ווערט צושניטען אויף שטיקער

(—) נעכטען ארום 3 א זייגער בייינאכט האט דער באהן-וועכטער אויף דער ליניע אנדזשעיפוו-גאלקובעק בעמערקט אויף דער באהן-ליניע א טויטען קערפער פון א יונגערמאן. ער האט גלייך אלארמירט די פאליציי, וועלכע איז אנגעקומען אויפ'ן ארט און פעסטגעשטעלט, אז ביים טויטען איז אפגעריסען איין פוס אינגאנצען, פון צווייטען פוס איז אפגעריסען די פיאטע און דער מארך פון קאפ איז אויסגערינען. וועגען ראטעווען דעם אומגליקליכען האט קיין רייד נישט געקאנט זיין מעהר און די פאליציי האט ערשט דורכגעפירט א רעוויזיע אין די קעשענעס פון אומגעקומענעם. לויט די געפינענע דאקומענטען איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער טויטער איז דער 17-יעהריגער אהרן שפילמאן.

וועגען דעם שרעקליכען פאל האט מען גלייך צוויסען געגעבען דעם לאדזער חסד-של - אמת, וועלכער האט גלייך דעלעגירט אויפ'ן ארט פון געשעהעניש 2 פערוואלטונגס-מיטגלידער, וועלכע האבען געמאכט אלע בעמיהונגען, אז ס'זאל נישט אדורגעפיהרט ווערען קיין סעקציע או דער טויטער קערפער איז אפגעפיהרט געווארען אין טהרה-הויז ביים יודישען בית-עולם אין לאדז, וואו די לויה וועט היינט פארקומען.

צו זוכען די סבה פון שפילמאנס טויט האט מען נישט געדארפט לאנג ווארטען, ווייל ביים טויטען האט מען געפונען א בריף, געשריבען אין א זעהר שעהנער פוילישער שפראך, אדרעסירט צו דער פאליציי, אינ'ם בריף איז געווען געשריבען: איך בעט העפליך קיינעם נישט צו בעשטראפען און קיינעם נישט חושד צו זיין, אז ער איז שולדיג אין מיין טויט, איך בין בעגאנגען זעלבסטמארד, ווייל דאס לעבען איז מיר מיאוס געווארען און א נודנע לעבען האב איך פיינד, אונטערגעשריבען איז געווען ארטור שפילמאן.

ווער איז דער יונגער זעלבסטמערדער און פארוואס האט ער זיך דאס לעבען גענומען. ווי מיר דערוויסען זיך, איז שפילמאן א לאדזער קינד, א זוהן פון א געוועזענעם היגען בעקאנטען מוזיקער, יונגצרהייט זענען איהם די עלטערן אפגעשטארבען און עטליכע יאהר איז ער אויסגעצויגען געווארען אין א היגען יתומים-הויז. ווען ער איז שוין אויפגעוואקסען האט איהם זיינס א פעטער מענדל וויגדאראוויטש פון ווארשא, קארמעליצקא 3 גענומען צו זיך און איהם אוועקגעגעבען אויף פראקטיק אין אנ'אפטייק-סקלאד. ביי וויגדאראוויטשען איז שפילמאן געווען ביזן פערגאנגענעם זונטאג.

זונטאג איז ער אוועק פון פעטערס וואוינונג און האט איבערגעלאזען א בריף, אין וועלכען ער בעט, אז מ'זאל איהם נישט זוכען, ווייל מ'וועט איהם שוין סיי-ווי-סיי נישט קענען געפינען. דער פעטער איז געווארען זעהר אונרוהיג און האט באלד געשריבען צו זיינע קרובים, וועלכע וואוינען אין לאדז, מ'האט דאס יונגעל געזוכט, אבער איהם ערשט היינט געפינען שוין א טויטען.

וואס האט געטריבען דעם יונגען בחור צו אזא שרעקליכען שריט, וועגען דעם ווייס דערווייל קיינער גארנישט צו זאגען. שפילמאן האט פאר קיינעם נישט פערראטען זיינע זארגען און נישט געלאזט פאלען אפילו קיין ווארט וועגען דעם, אז ער האט בדעה צו בעגעהן זעלבסטמארד.

מיט דער לויה, וועלכע קומט היינט פאר בעשעפטיגט זיך „חסד של אמת".

ס'איז אויך נישט פעסטגעשטעלט געווארען, צי שפילמאן איז געווען אין אנדזשעיעוו און זיך ארונטערגעווארפען אונטער דער באהן, צי ער איז ארויסגעשפרינגען פון צוג, מיט וועלכען ער איז געפאהרען.

נאוועלע צום אוסטאוו

וועגען די נייע מעלדונגס-פארשריפטען

אין „דזש. אוסטאוו" נומער 38 איז פערעפענטליכט א געזעץ, וועלכעס נאוועליזירט איינינע בעשטימונגען פון דער פעראָרדנונג פון 16 מערץ 1928 וועגען עווידענץ און קאנטראל איבער דער בעוועגונג פון דער בעפעלקערונג.

לויט דער נייער נאוועלע מוז יעדער איינער וועלכער פערברענגט אין א געוויס ארט לענגער ווי 3 טעג, אין משך פון די פיערטעגיגע 24 שעה אומבעדינג איינגעמאלדען ווערען. די פליכט איינצומעלדען ליגט אויפ'ן אייגענטימער פון הויז. אין קוראציע-ערטער איז מען פערפליכטעט איינצומעלדען אין משך פון 48 שעה נאכ'ן אנקומען.

וואס שייך דאס אויסמעלדען פון פערלאזענעם וואוינונגס-ארט, מוז עס אויסגעפיהרט ווערען אין משך פון 48 שעת דעסגלייכען דורכ'ן הויזווירט.

פאר נישט צופאסען זיך צו די דערמאנטע פארשריפטען דראהט א שטראף אין דער הויך פון 100 זל. אדער ארעסט ביז 3 טעג.

פאר פאלשען אדער אנגעבען פאלשע פרטים אין שייכות מיט די מעלדונגס- אדער פעסער-פארמאליטעטען דראהט א שטראף ביז 2 טויזענד זל. אדער ביז 4 וואכען ארעסט, עווענטועל ביידע רעפרעסיעס איינצייטיג.

דעסגלייכען איז אויך כדאי צוצוגעבען, אז די קאמונאלע מעלדונגס-אמטען טארען נישט מעהר נעמען פאר א פערזענליכע צייגניס, ווי 60 גראשען.

דאגעגען די מלוכה'שע אמטען זענען פערפליכטעט ארויסצוגעבען פערזענליכע צייגנישען פאר א שטעמפעל-אפצאהל פון 60 גראשען.

אין ביידע פאלען זענען די בקשות וועגען ארויסגעבען פערזענליכע צייגנישען פריי פון יעדען אפצאהל.

אין.

ריב-אנפאל אדער א תירוץ

נישט אויסצוצאהלען די ארבייטער

(2) דער גוט-בעזיצער אנטאן קרוש אין דארף פיטאוויעץ, הינטער פעטריקאוו האט געמאלדען דער פאליציי, אז געהענדיג אין דארף אריין, איז ער בעפאלען געווארען פון אומבעקאנטע מענשען, וועלכע האבען איהם צוגערויבט 4000 זל. וואס ער האט געדארפט אויף דער אויסצאהלונג. דאס פנים איז ביי איהם געווען פערגאסען מיט בלוט.

ביי דער פאליציי איז אבער נאך א ספק, צי ס'איז טאקע אויף איהם אויסגעפיהרט געווארען אנ'אנפאל, צי ער סימילירט אנ'אנפאל.

איינגעריסען זיך א פאדלאגע

יודישע פרוי אראפגעפאלען איז א פאבריק און בעקומען שווערע וואונדען

(2) אויף פילסודסקי גאס 45, ווען די 45-יעהריגע מרים סקולסקא איז אדורכגעגאנגען דעם קארידאר, האט זיך פלוצלינג איינגעריסען די פאדלאגע, צוליב וואס זי איז אראפגעפאלען אין א פאבריק-לאקאל. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהר געגעבען הילף. דער ווירט פון הויז איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

היינט און פאלג. טעג!

די וואונדערשעהנע און גלענצענדע

NORMA SCHEARER

די העלדין פון פילם „פרייע נשמות"

אין איהר בעסטער קרעאציע אלס

די גרושה

ויהרענדע לעבענס-דראמע, וואס ענטפלעקט די מייסטענסאינטימע מענשליכע שוואכקייטען. — אין די הויפט-ראלען:

Conrad Nagel, Robert Montgomery

אויסער'ן פראגראם:

קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.

אנהייב אין געוועהנל. טעג 5 א זייגער נאכמ., שבת און זונטאג — 2.30 בייטאג. הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען. דער זאל איז ווענטילירט און געקיהלט.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע פאר'ן חודש יולי

די רעגיסטראציע אויף ארבייטסלאזע-אונטערשטיצונגען פאר'ן חודש יולי הויבט זיך אן היינט מיטוואך, דעם 6-טען ד. ח. לויט פאלגענדען סדר:

היינט, דאנערשטאג, דעם 7-טען די ליטערעס:

K L Ł M N O P

פרייטאג, דעם 10-טען די ליטערעס:

R S T U W Z Ż

פענסיע-רעדוקציעס אין די קהלות

(2) די קהלות פון סילצוו און טאמאשאוו, האבען פון 1-טען יולי אן רעדוצירט די פענסיעס פון די אנגעשטעלטע אויף 30 פראצ.

פערקלענערט דעם אפצאל אין די שפיטאלען

אין שטאטישען קימפעטארין-קליניק איז פערקלענערט געווארען מיט 10 פראצענט דער אפצאל אויפ'ן חשבון פון שטאט. אין פאזנאנסקיס שפיטאל — מיט איין א האלבער פראצענט.

געשטאכען די אייגענע פרוי

בעקומען 2 יאהר שווערע תפיסה און פערלוירען די רעכט

(2) פארן קרייז-געריכט איז נעכטען געשטאנען אדאלף הענקע (פשענדזעלניאנא 38) וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין שטעכען זיין פרוי בראניסלאווא. נאכ'ן שטעכען האט ער נאך געכאפט א האק כדי צו „פערענדיגען".

הענקע איז פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר שווערע תפיסה, און צו פערליכען די רעכט.

געקינדיגט די בעאמטע פון די פיעטריקאווער גלאז-הוטעס

(2) פון 1-טען יולי, זענען אלע בעאמטע פון די פיעטריקאווער גלאז-הוטעס געקינדיגט געווארען. די גלאז-הוטעס געהערען צו א בעלגישער אקצ. געז.

ארעסטען אין די וועלדער הינטער פעטריקאוו

ארעסטירט 50 פערזאן

(2) אין די וועלדער הינטער פעטריקאוו, האט א גרויסע פאליציי-אפטיילונג געמאכט אנ'אבלאווע, און ארעסטירט א גרופע פון 50 פערזאן ביי וועלכע ס'איז געפונען געווארען אונלעגאלע ליטעראטור. זיי זענען אפגעפיהרט געווארען קיין פעטריקאוו, וואו זיי זענען איינגעזעצט געווארען אין תפיסה.

לאדזשער שטאט-טעאטער, ציגעל-גאס 27.

יידיש דראמאטיש טעאטער אין פוילן

XVII יאר ווילנער טרופע דיר. מ. מזאה

עפנט פרייטאג, דעם 8-טן יולי איר זומער-סעזאן

מיט'ן גאסט-אויפטריט פון

זיגמונט טורקאוו אין שלום אש'ס אנקל מאזעס

דראמאטיזירט: אידא קאמינסקא. רעזשי: זיגמונט טורקאוו.

אנסאמבל פון דער טרופע:

מרים ארלעסקא, דוד בירנבוים, אסתר גאלדענבערג, רבקה גאמפרסקא, יצחק גרודבערג, פרידע וויפאלינא, יעקב וויסליק, שמחה וויינשטאק, לאה זילבערמאן, זיגמונט טורקאוו, דוד ליכט, יעקב מאנסדארף, משה פאפאשינסקי, אברהם קאץ, יעקב קורלענדער, דניאל שאפירא א.א.

רעזשיסערן: דוד הערמאן, מיכאל וויכערט, יעקב ראטבוים, זיגמונט טורקאוו.

מוזיקער: הענעך קאן, י. קאפלער, יוסף קאמינסקי.

מאלער: א. פראנאשקא, וו. ווינטרויב, יצחק ברוינער.

בילעטן צו באקומען אין באשטעל-קאסע טראוגוטא 1 (קאסע פון קאמעראל-טעאטער) טעגליך פון 11 פריה ביז 3 נ. מ.

ארויסגעווארפען אנ'ארימען פאראליזירטען יוד

צוליב... 90 גר. א וואך דירה=געלד

סקאנדאליעזע עקסמיסיע אויף קאמיענא 14

אויף קאמיענא גאס איז נעכטען אויסגעפיהרט געווארען א סקאנדאליעזע עקסמיסיע. וואו דריי ווירטסלייט האבען ארויסגעווארפען מיט דעם ביסעל בעטעל, אנ'אלטען פאראליזירטען יוד אויף דער גאס.

אויף קאמיענא 14, וואוינט אויפ'ן 4-טען שטאק אין א דאך-שטיבל דער אלטער, פאראליזירטער יוד דניאל זוויעזש, ער דערנעהרט זיך דער-מיט, וואס אין זיין „געזונדע טעג" (וועלכע זענען אגב זעהר זעלטען) טראגט ער ארום אביסעל ציבעל אויף די הויפען.

אין דער „מאגנאט"-שולדיג געוועזן די ווירטס-לייט אנ'ערך 140 זל. דירה-געלד. די בעלי-הבתים האבען אויף דעם אלטען קראנקען יוד ארויסבעקומען אנ'עקסמיסיע, און נעכטען איז טאקע די עקסמיסיע אויסגעפיהרט געווארען.

זעהענדיג די לאגע פון דעם אומגליקליכען, קראנקען יוד, האבען זיך נישט געפונען קיין בעלנים וואס זאלען וועלען די זאכען אראפטראגען אויפ'ן הויף. דער סטרוזש פון קאמיענא 13 האט נישט געוואלט די דריי זלאטעס מלאכה-געלד און אפגעזאגט זיך פון דעם פערדינסטעל.

דערפאר האבען זיך די ווירטסלייט נעבעך אליין מטריח געווען, און מיט דער הילף פון אייגענע מענשען אליין אראפגעטראגען דאס „פערמעגען" וואס איז בעשטאנען פון א פערפוילטען שעניק, א זעקעל פעדערען, א „קרעדענס" — א קעסטעל צו-זאמענגעקלעפט פון א פאר ברעטלעך. א פאר אלטע שמאטעס, א בלעכענער טשייניק, און עטליכע ער-דענע טעפ — דאס איז דער „מאיאנטעק" וואס די ווירטסלייט פון קאמיענא 14 האבען עקסמיסירט.

דאס הויז אויף קאמיענא 14 געהערט צו אייבעם פרייס, בעזיצער פון א פוטער-געוועלב אין דעמזעלבען הויז, חיים בוכהאלטער, מאנופאקטור-סוחר אין די האלעס, און ערעלמאן, פאר דעם „לאך" אויפ'ן פערטען שטאק הינטער'ן דאך, האט דער יוד געצאהלט 33 זל. א קווארטאל, וואס עס מאכט אויס אויף די דריי ווירטסלייט צו... 90 גראשען א וואך דירה-געלד!..

בעת'ן אראפטראגען די „זאכען" איז זיך די גאנצע גאס שווארץ געווארען פון מענשען, אזוי, אז דאס טויער האט געמוזט פערשלאסען ווערען. דער אויפגערעגטער עולם האט זיך אבער מיט גע-וואלד אריינגעריסען אין הויף. דאס בילד וואו דער אלטער פאראליזירטער יוד איז געלעגען אויפ'ן פער פוילטען שעניק האט געמאכט א שרעקליכען איינ-דרוק.

די עקסמיסיע איז אויך נישט אריבער-געגאנגען אהן אינצידענטען. ווען די איינוואוינער פון דעם הויז רבקה לאה קוטשינסקא, האט געזעהן מוסר'ן די משפחה-מיטגלידער פון די ווירטסלייט, ווי טוט איין יוד דעם אנדערען אזא עוולה, איז זי בעפאלען געווארען און איהר צובלוטיגט דאס פנים און די הענד.

דערווייל ליגט דער ארימער, פאראליזירטער יוד מיט דעם ביסעל בעבעכעס אויפ'ן הויף, און דאס אלץ צוליב די 90 גראשען וואס ס'מאכט אויס פאר יעדען פיערט א וואך דירה-געלד!

ווי מ'טיילט אונז מיט, זאל אין דעם הויז, קומענדיגע וואך, אויסגעפיהרט ווערען נאך פיער עקסמיסיעס.

געקומען פון בעלגיען, און געכאפט א „דרעמעל"

אויך די בענק ביי דער לודקא זענען נישט זיכער...

(2) פראנטשישעק מאי איז נאר וואס צו-ריקגעקומען פון בעלגיען, פון וואנען ער האט מיטגעבראכט א ביסעל געלד.

נעכטען האט ער זיך אין א קנייפע בעקענט מיט איינעם, און האבען צוזאמען געטרינקען „לחיים".

זייענדיג „אונטער'ן גלעזעל", איז ער ארויס אין גאס אביסעל צולעהנען אויף א באנק אין דער אלעע ביי דער לודקא. ווען ער האט זיך אויפגעכאפט, האט ער זיך ארומגעזעהן, אז דאס געלד איז פערשוואונדען געווארען.

פערד-געיעגען

וועלען זיך אנהייבען דעם 9. ד. ח.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז בעשטימט ענט-גילטיג דער טערמין פון די פערד-געיעגען אין לאדז אין זייער דויער צייט.

די געיעגען וועלען זיך אנהייבען שבת, דעם 9-טען יולי ד. י. און זייער צייט וועט דויערען ביז'ן 14-טען אויגוסט ד. י.

די געיעגען וועלען פארקומען שבת, זונטאג און מיטוואך.

אין אלגעמיין וועט זיין 17 טעג פון די פערד געיעגען.

לאדזער ארב. אינספעקטאר אין בעלכאטאוו

קאנפערירט מיט די פאבריקאנטען וועגען טעקסטיל=שטרייק

(2) קיין בעלכאטאוו איז נעכטען ארויסגע-פאהרען דער ארבייטס-אינספעקטאר, כדי צו קאנ-פערירען מיט די פאבריקאנטען וועגען דער לאנג-דויערענדען שטרייק אין בעלכאטאוו די קאנפערענ-צען האבען צו קיין שום רעזולטאט נישט געפיהרט.

אהציע צו קעמפען געגען טרא-כאמע אין א נייעם לאקאל

דעם 8. ד. ח. ווערט דאס לאקאל פון דער סעקציע צו קעמפען געגען טראכאמע, איבערגע-טראגען אויפ'ן אלטען מארק 13.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וועט דעם 8. און 9. ד. ח. די סעקציע נישט טעטיג זיין.

די בויער פון הילצערנע הייזלעך בעקומען הלוואות

אין מאגיסטראט איז פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט אויסצובויען די שטאט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" האט בעשטימט הלוואות פאר די, וואס וועלען אויסבויען הילצער-נע הייזלעך אויף א סומע פון 300 טויזענד זל. האט דער קאמיטעט בעשטימט פאר 25 פעטענטען, וואס וואוינען אין די גרעניצען פון לאדז הלוואות אויף א סומע פון 77 טויזענד זל. 29 פון לאדזער קרייז א סומע 71.900 זל.

אונטער א וואגען

(2) דער 7-יעהריגער ישעיה ראטהיים איז אויף בזשעזשינער 98 ארונטערגעפאלען אונטער א וו גען. א שווער-פערוואונדעטען האט מען דאס קינד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), שטע קעל (לימאנאווסקא 37), גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), האמבורג (גלובנא 50), פאוולאווסקי (פעטריק. 307), פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

לאדזער בערזע

4 פראצ. אינוועסטיציע	90,—
4 פראצ. דאלארובקע	47,—
3 פראצ. בודאוולאנע	36,75
8 פראצ. ווארשאווער פאנד-בריף	56,—
8 פראצ. לאדזער פאנד-בריף (נישט אפ.)	55,—
7 פראצ. סטאביליזאציע (אמע.)	46,50
4 און א האלב פראצ. זשעמסקע	34,—
דאלארען (נישט אפיציעל	8,89
פונטען	31,80
פראנקען	35,06
גאלד-דאלאר	8,97
גאלד-רובעל	4,78

וועגען עקספארט

(א) אין דער האנדעלס-און אינדוסטרי-קאמער איז פארגעקומען א זיצונג פאר דער עקספארט-קאמיסיע און די דירעקציע פון דער קאמער האט בעקענט דער קאמיסיע מיטן מעמאריאל וועגען א גענעראל-עקספארט-אקציע, וואס איז איבערגעשיקט געווארען צום מיניסטעריום פאר האנדעל און אינ-דוסטריע.

עס האבען זיך בעוויזען שלאנגען

(א) אין פערשידענע ערטער אין דער לא-דזער וואיעוואדזטווע קומען אן אלארמירענדע ידיעות, אז עס האבען זיך בעוויזען שלאנגען. אין דארף וויעזשעיע האט א שלאנג געביסען דעם 11-יעהריגען אנטאן שמוטשיק, וועלכען מען האט אפ-געפירט אין א שווערען צושטאנד אין שפיטאל.

דארף-שרפה

(2) אין דארף בעראוו איז אויסגעבראכען א שרפה. די גאנצע לאנדווירטשאפט פון סטאניס-לאוו מאלאכאווסקי איז אוועק מיטן רויך.

א פענסטער איז קאפ אריין

(2) אויף פראנטשישקאנער 53 איז ארויס-געפאלען א פענסטער-ראם און שווער פערוואונדעט די פערבייגעהענדע יונגלעך שמחה האלץ און יאנ-קעל וואלף. דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט ביידע ערטיילט הילף.

גנבות

(2) אין לאקאל פון גמינע-אמט אין ווידזעווע האבען זיך אריינגעריסען גנבים, אויפגעבראכען די אייזערנע קאסע און פון דארט ארויסגעגנבעט א גרעסערע סומע געלד. די גנבים האט מען נישט געכאפט.

(2) עס זענען אויסגעפיהרט געווארען גנבות ביי אברהם קאהאן (קילינסקי 105), נפתלי באלטין (זשעראמסקי 77), פיאטר קיאק (פיאסעטש-נא 15), יוזעף פידיק (קאפורא 14) און שמואל ביאליסטאק (גלובנא 62).

א גרויסע גנבה איז אויסגעפיהרט געווארען אין דעם פריזיער-אנשטאלט פון וולאדיסלאוו יגו-משאק (דאברא 8).

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

גאסטשפילן פון דער וועלט-בע-ריהם. קינסטלערין, שטערן פון ניו - יארקער קונסט-טעאטער

בערטא גערסטען

מיט'ן אנטייל פון דער בעליבטער ארטיסטין קלארא סעגאלאוויטש

אין פאלג. ערשטקל. ארטיסטן-אנסאמבל: גערסטען בערטא, סעגאלאוויטש קלארא, בארסקא-פישער, שילער רבקה, ראזענבלום דבורה, בוזגאן חבל, בליאכער שבתי, לאנדוי שמואל, מעלניק נחים, סטרוגאטש יוסף, שריפטזעצער לייב. טעכנ. לייטער: ק. גוטמאן. כופליאר: מ. איזענבערג.

היינט, דאנערשטאג, דעם 7-טן, 9 אוונט צוליבי גרויסן ערפאלג אונאפרופליך צום לעצטן מאל! פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

די שטארק-אויסגענומענע לעבענס-פיעסע מיט געזאנג פון א. בלום „איך וויל א קינד"

אכטונג!!! מארגן, פרייטאג, דעם 8-טן ד. ח. 9 אוונד צווייטע פרעמיערע! „ראספוטין" פון גר. טאלסטאי רעזשיסירט: מארק ארנשטיין

הויפט - ראלן: „צאריצע"—בערטא גערסטען; „צאר"—מעלניק; „ראספוטין"—לאנדוי; „ווירובאווא"—קלארא סעגאלאוויטש; „פירשט יוסופאוו"—בוזגאן; מיניסטער שטורמער—שריפטזעצער; „פראטאפאפאוו"—י. סטרוגאטש א"א

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון „סקאלא" פון 11—2 און פון 5—9 אוונד

ר. איזראעל

דאס בופעט=מיידעל

(62

א סענסאציאנעל=ראמאנטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

אידא איז געבליבן אליין מיט איהרע טרויעריגע געדאנקען, זי האט געמיינט, אז איצט ווייסט זי איז אלץ אזוי קלאר און זיכער, אז קיין שום צוויי-פעל איז נישט מעהר געבליבען. דיד, איהר מאן, האט אויף אזא היגטערליסטיגען אופן זי אפגענארט און זי פערמשפט צו אזויפיל פיין און אומגליקען, וועל-כע זי האט אדורכגעמאכט.

— און ארנאלד? האט זי ווייטער געטראכט. ער איז געווען אין דערזעלבער לאגע וואס איך. ער האט געמיינט, אז איך האב זיך פערקויפט צו פראנקענ-שטיינען, צו דעם רייכען יוד, אז איך האב איהם פערטרייבען פון זיך אויף אנ'אומפערשעהמטען אופן, און ער האט זיכער נישט ווייניגער געליטען פון מיר.

— צי האט דאס אבער דיד געקענט טון, ער דער גוטער, דער איידעלער, דער עהרליכער, דער מענש אין פולען זין פון ווארט, יא, ער האט דאס געטון, ער האט זיך נאר מאסקירט פאר מיר, ווי א גוטער אקטיאר. געשפילט צוויי ראלען, א סימן האב איך אז ער איז בעגאנגען אזא שרעקליך פערברעכען פאר וועלכען ער איז פערמשפט געווארען צום טויט, איך האב דערין נישט געגלויבט ביז איצט, אבער אנדערע האבען יא געגלויבט. אנדערע זענען גע-ווען איבערצייגט אין זיין שולד, בעגער האט דאך איהר שטענדיג געגעבען צו פערשטעהן, אז דיד איז געווען שולדיג און איז גערעכט פערמשפט גע-ווארען...

אין דעם מאמענט האט זי זיך דערמאנט וועגען איהרע צוויי קינדער, וועגען איהרע צוויי קליינע גר-טע קינדערלעך... זאל זי איצט אוועקפאהרען מיט די קינדער צו ארנאלד'ן. יא. יא, ארנאלד וועט זי פערשטעהן, ארנאלד איז אזא גוטער, אזא איידע-לער, ארנאלד האט זי אזוי שטארק ליב געהאט. און איבריגענס וועמענס זענען די קינדער, סיי בער גער, סיי באלעק זענען גערעכט. מ'קען נישט וויסען וועמענס די דאזיגע צוויי קינדערלעך זענען, שוין נאך איהר חתונה מיט דיד'ן האט זי צוזאמען געלעבט מיט ארנאלד'ן, אפשר איז דאס ערשטע קינד איהרס אר-נאלדס, דאן האט זי אויס פערצווייפלונג, אויס נקמה צו דעם אלעם וואס איז פארגעקומען געלעבט מיט דעם יונגעטשקען, מיט דעם שעהנעם באלעק, זי האט איהם געצאהלט פאר דער דאזיגער ליבע, זי האט געוואוסט אז זי מאכט זיך נידריג, אבער זי האט דאס בכיוון געטון אויס נקמה צו פראנקענשטיי-נען, צו ארנאלד'ן... און ווער ווייסט אויב דאס צווייטע קינד געהער נישט צו באלעק'ן..

— ניין, האט זי בעשלאסען, איך האב נישט קיין שום פערפליכטונג בנוגע דיד'ן און נישט בנוגע זיין אנדענקען, איך דארף געהען דארט אהין ווי דאס גליק רופט מיך, צו ארנאלד'ן... צו מיין ארנאלד...

קאפיטעל 22

ארנאלד און אידא

מיט צוויי וואכען שפעטער איז אידא, צוזאמען מיט קובא און אדאן געזעסען אין וואגאן וועלכער האט זיי צוזאמען מיט די קינדער געפיהרט קיין בערלין. זייט קובא איז געווען דאס ערשטע מאל ביי אידאן, האט די לעצטע שוין בעקומען עטליכע בריף פון ארנאלד'ן, אין די דאזיגע בריף האט אר-נאלד איהר אויפגעקלערט ווי אזוי ער איז אפגע-נארט געווארען דורך פראנקענשטיינען, ווי אזוי ער האט בעקומען א פאלסיפיצירטען בריף פון איהר, נאך וועלכען ער האט פערשטאנען אז אלץ איז צווישען זיי געענדיגט. ווען ער וואלט נישט דעמאלט ענטלאפען פון לאדז, וואלט ער משוגע געווארען אד-דער בעגאנגען זעלבסטמארד. ווייטער האט ארנאלד אין זיינע בריף געשריבען ווי שטארק ער האט זי ווידער ליב באכדעם ווי ער האט זיך איבערציינגט, דורך זיין פריינד, אז זי איז אינגאנצען אומשולדיג, אז אויך זי איז אפגענארט געווארען אזוי גוט ווי ער און אז זיין איינציגע שטרעבונג איז איצט צו זיין מיט איהר צוזאמען. די קינדער וועט ער ליב האבען אזוי ווי זיינע אייגענע, און אפשר...

אידא האט מעהר שוין גארנישט געדארפט, זי האט שוין מעהר נישט געוואלט באכטראכטען, נישט געוואלט זיך מעהר מיט קיינעם קיין עצה האלטען, פערקעהרט, זי האט זיך געהיטען אז ס'זאל אימיצער זיך דערוויסען פון איהר גליק. פון דעם אז זי פאהרט אוועק, כדי אין דעם זאל קיין שום שטערונג נישט אריינטרעטען, דעריבער האט זי געברענגט אין ארד-נונג אלע פארמאליטעטען, געברענגט אין ארדנונג איהרע פערמעגענס-ענינים, און איצט זיצט זי שוין אין וואגאן און פאהרט צו איהר ערשטען געליבטען, וועלכער ווארט זיכער אזוי ווי זי אויף דער בעגעג-עניש, אויף דעם ווייטערדיגען צוזאמענלעבען.

ארנאלד, זיצענדיג אין בערלין האט יעדען טאג בעקומען א גענויען בעריכט פון קובא וועגען דעם, ווי ס'האלט דער ענין מיט אידאן און לויט דעם ווי ער האט בעקומען די בעריכטען האט ער צוגעפראלט זיינע בריף צו אידאן. ער האט זיך אויך דורך פערשידענע ביוראס בעמיהט צו דערוויסען וועגען אידאס פערמעגען-אנגעלעגענהייט, און ער האט בע-קומען ענטפערען וועלכע האבען איהם ערמוטיגט אין זיין נידערטרעכטיגער ארבייט, אלע, צו וועמען ער האט זיך נאר געווענדעט האבען געענטפערט, אז אידא איז זעהר רייך, אז איהר איז נאך איהר מאן געבליבען א זעהר גרויס פערמעגען, ארנאלד האט דעריבער געשריבען צו אידאן אז זי זאל איהר פער-מעגען נישט פערווארפען און זאל קומען צו איהם.

אידא האט אזוי געטון, זי האט גאר נישט פערקויפט, נאר געפאהרען צו איהר געליבטען, כדי ער זאל בע-שליסען ווי אזוי ווייטער צו האנדלען, וועגען דער צוקונפט האט זי נישט געטראכט, ווייל פאר איהר איז שוין דאס געווען זיכער און קלאר. זי וועט זיין גליקליך, מיט ארנאלד'ן.

(פארטזעצונג קומט).

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
פערבאנד-טרופע פון א. א. פ. אין פוילען. אנפיהרונג: א. בעזמאן.

אלע ווי איינער מוזען קומען בעוואונדערן דעם לאדזער ליבלינג

די שענסטע בעריהמטע אפערעטען-שוישפילערין

מרים קאראלאווא

„מלכה׳לע"

וועלכע האט זיך שוין אין לאדז בעריהמט געמאכט איז דער פרעכטיגער פרעה-ליכער אפערעטע

אין 3 אקטען פון וו. שומסקי.
רעזשי: פ. סאמבאראוו
מיט מרים קאראלאווא אין דער הויפט-ראלע
מיט אנטייל פון דעם יוגענדליכען ליבהאבער

אדאלף טעפנער

בעמערקונג:
צוליב׳ן הערשענדען קריזיס, ווערען די פרייזן רעדוצירט פון
50 גר. ביז 1.60

היינט ווערט נישט געשפילט.
די ווייטערדיגע פארשטעל. פון „מלכה׳לע" קומען פאר
מארגן, פרייטאג, שבת 4 נאכמ. און 9 אוונט

בילעטען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

פון יודישען טעאטער אין פילהארמאניע

„מלכה׳לע" א שטיק אין 3 אקטען פון וו. שומסקי גאסטשפילען פון מרים קאראלאווא.

דאס יודישע טעאטער אין פילהארמאניע האלט זיך ווייטער ביי דער טראדיציע פון גאסטראלארען. ווי באר איין גאסטראלירענדער אקטיאר פארענדיגט זיינע גאסטשפילען, שטעהט שוין אונטער דער טיר גרייט א צווייטער גאסטראלאר און ווי דער יעניגער איז, בריינגט יעדער גאסטראלאר מיט זיך זיין רעפערטואר, זיין שמייגער שפילען און זיין סצענישער דורכפאהרונג, וואס איז ס׳רוב דער היפך פון דעם גאסטראלאר, וואס האט גאסטראלירט פאר איהם.

פאר די אקטיארען פון נישט וועקסעלדיגען אנסאמבל, איז דאס נישט קיין בעקוועמע ארבייט, זיי מוזען זיך כסדר צופאסען צו די צוגעריזטע סטארען. צו זייער׳ע, אזוי גערופענע אייגענארטיגע סצענישע אויפפאסונגען, וואס שאפען א נישט איינהייטליכע אטמאספערע אינ׳ם בעטרעפענדען טעאטער און עס נעמט צו די מעגליכקייט פון שאפען א פעסטע ליניע פון טעאטראלער ארבייט.

אין א טעאטער אבער, וואס האט נישט פאר זיך קיין בעשטימטע אויפגאבען, אדער צילען, איז דער סיסטעם פון גאסטראלארען א שטיקעל מעלה. עס גיט דעם בעזוכער די מעגליכקייט אפצופרישען זיינע איינדרוקען דורך די נייע גאסטראלירענדע אקטיארען. יעדער נייער סטאר ברענגט דאך זיין כאראקטער און דערמיט עפעס נייעס, עטוואס סצעניש-אפפרישענדעס, וואס לאקט דעם בעזוכער.

גאסטראלירענדע אקטיארען, וועלכע קאנען נישט בעווייזען קיין אייגענארטיגען טאלאנט. זענען באלד פערמשפט אויף א מיספערפאלג, פון א גאסטראלאר פערלאנגט מען א סך, פיל מעהר ווי פון א אנסאמבל-אקטיאר.

פון מרים קאראלאווא, וועלכע גאסטראלירט איצט אין פילהארמאניע, מעג מען פערלאנגען א סך, ווייל זי איז א פילזייטיג טאלאנטירטע אקטריסע און איבעראשט באלד מיט איהר ערשטען אויפטריט.

ווי דער שטייגער איז, האט קאראלאווא מיט זיך געבראכט א „מלכה׳לע" וואס איז ווייט נישט ביי, סיי אינ׳ם אינהאלט און סיי אין דער אויספיהרונג. עס איז א שטיק, צוזאמענגעשטעלט פון פערשידענע טעאטראלע עלעמענטען. א שטיקעל דראמע, א ביסעל קאמעדיע, א קאפיטשקע מעלאדראמע און אויך עטוואס פון אפערעטע.

דאס איז אלץ, ווייזט אויס, ספעציעל צוזאמענגעשטעלט, כדי די הויפט-העלדין זאל אין איין אווענד קאנען בעווייזען איהר פערשידענארטיגען טאלאנט.

און מרים קאראלאווא מאכט דאס טאקע. אט גיט זי א ציפ ביים הארצען, אז עס פערגעהט אזש אין א געוויין און אט שטיפט זי שוין פרעהליך מיט טעמפעראמענט; באלד בעווייזט זי זיך א טאנצענדיגע און זינגענדיגע און רופט ארויס גרויס הייטערקייט. קאראלאווא טאנצט און זינגט נאר נישט אויף קיין קאטאוועס, אויף איהר טאנצען און זינגען ליגט אויסגעגאסען אן אייגענארטיגער איידעלער חן. איהר שפראך איז א ריינע, א קלארע און אויסדריקליכע.

איהר „מלכה׳לע" איז א ליבלעך מענשעלע, וואס געווינט צוטרוי און סימפאטיע ביים צושויער, ווייל זי לעבט איבער קינסטלעריש מלכה׳לעס ליידען און פריידען און גיט אויך דאס זעלבע צום סצעניש-קינסטלערישען אויסדרוק.

קאראלאוואס „מלכה׳לע" איז בעפרייט פון באנאלער ביליגקייט און ווערט ריין און ציכטיג אויסגעפיהרט.

איהר פארטנער רודאלף טעפנער שפילט און זינגט מיט גרויס פיינגעפיהל וויזט ארויס פיל טאקט און מאס, אימפאנירט אויסערליך און רופט ארויס בייפאל.

ה׳ קאמבאראוו׳ס טאנץ-אויפטריט, איז אגאר קראבאטיש מייסטערשטיק.

די ארטיסטען: סאניע בעזמאן, לאה האניגבוים, האמבורגער, הערשקאוויטש און באלבירסקי שאפען גאנץ געלונגענע טיפען.

עס דארף אויך אנגעוויזען ווערען אויף דעם נייעס, וואס איז איינגעפיהרט אין „מלכה׳לע" — קינא. אינ׳ם דריטען אקט ווערט מיט דער הילף פון א קינא-אפאראט געוויזען א לאנדשאפט אין בעוועגונג, ווען מלכה׳לע פאהרט אוועק.

עס שאפט זיך א שעהנער עפעקט.

טעאטער-מענש.

שייטלען מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיעננא 5
2-טער הויף, לינקס. 2-טער שטאק.

„כ׳וויל א קינד"

צום לעצטען מאל אין „סקאלא"

היינט צום לעצטען מאל ווערט געגעבען אין סקאלא-טעאטער איך „וויל א קינד" מיט בערטא גערסטען בראש.

מארגען, פרייטאג 2-טע פרעמיערע „ראספוטין" פון טאלסטאי, רעזשי און אינסצעניזאציע מארק ארנשטיין.

די דאזיגע פארשטעלונג האט אין שטאט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג.

מרים קאראלאווא אין „מלכה׳לע"

די גלענצענדע אפערעטען-שוישפילערין מרים קאראלאווא. וועלכע שפילט איצט אין פילהארמאניע האט געשלאגען דעם רעקארד אין דער פרעכטיגער אפערעטע „מלכה׳לע", וועלכע צייכענט זיך אויס מיט שיינע מוזיק און טענץ, וואס רופען ארויס ביים בעגייסטערטען פובליקום אונאויפהערליכע אפלאדיסמענטען. „מלכה׳לע" ווערט ווידערהאלט מארגען, פרייטאג אין שבת בייטאג און אווענד צו ביליגע פרייזען.

שלום אש׳ס „אנקעל מאזעס" ביי די ווילנער אין שטאט-טעאטער

צו דער ערעפנונג פון זומער-סעזאן פון דער „ווילנער טרופע" דיר. מ. מזאה. מארגען, פרייטאג, טרעט אויף אלס גאסט זיגמונט טורקאוו אין זיין בעסטער קרעאציע, אין שלום אש׳ס אנקעל מאזעס.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 7 יולי

11,58 צייט-סיגנאל, 12.10 טעגליכער פרעס-איבערזיכט, 12,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, 12,45 גראמאפאן-פליטען, 3,35 גראמאפאן-פליטען, 4,35 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער, 4,40 איבערזיכט איבער די נייעסטע אויסגאבען — רעפ. פון פראפ. מאשטשיצקי, 5,00 סאליסטען-קאנצערט, 6,00 רעפעראט, 6,20 טאנץ-מוזיק, 7,15 פערשידענעס, 7,35 ראדיא-פרעסע, 7,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערען, 8,00 לייכטע מוזיק, 9,50 פרעסע-בעריכטען, מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט-פליהער, 10 00 טאנץ-מוזיק, 10,40 ספארט-ידיעות פון ווארשא, 10,50 טאנץ-מוזיק.

• • •

פון אויסלאנד

4,45 פאריז: רעסטיטאל-קאנצערט, 7.55 הילווערסעם: סימפ. קאנצערט, טר. פון אמסטערדאם, 8.00 שטוטגארט: אפערעטע, 8,20 בוקארעשט: סימפ. קאנצערט, 8,30 מיילאנד: אפערע, 8,45 בערלין: אפער. פון ערנסט גלעזער און וואלפגאנג ווייראוך.

א שרפה

(2) אויף פשעיאזד 69 האט אויסגעבראכען א שרפה אויפ׳ן דאך. דאס פייער האט מען בעזייטיגט בעמערקט און פערלאשען.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
פון מאגיסטער
ב. שאץ
פיעטריקאווער 37
פראנט, 2 שטאק.
אנאליזען פון קאל, אורין
לייכעץ און אנד.
מעסיגע פרייזען.

וואנעס
— ווי אויך —
קינדער-וואנעס
בעקומט איהר נור אין דער בלעכעריי-ווערקשטעל
„ZGODA"
לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 51-134 (עק פעטריק.)
בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט אויף זומער-וואוינונגען.

קליינע אנאנסען
אין „נייעם פאלקסבלאט"
זענען א גוט און ביליג מיטעל
צו שטעלן זיך אין פערבינדונג מיט די פעראינטערעסירטע!
ווער עס וויל: 1) געפינען א לאקאטאר אדער א סובלאקאטאר
2) געפינען א וואוינונג אדער אנ׳ענגעל צימער
3) געפינען אנ׳ארבייטער, אנ׳אנגעשטעלטען
4) מערקויפן א הויז אדער א געגענשטאנד
5) קויפען עפעס גלעגענהייטליך
6) בעקומען א פאסטען —
זאל אויפגעבען א קליינע אנאנס אין „נ׳ פאלקסבלאט"

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א פעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר הראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרוים אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאו און עס פאלט אריין אין דעם כים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל נגמענע היי-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירעווינר בעזעטיגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהר-ליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייטגנגען מיט הייל-גארטעמען און אפא-ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטש-פיס, ספעציעלע איינלאגען אין די שוך קינסטליכע גומענע פים און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע פרשיינען פון די קראנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש-לער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אוים מיין בעסטען דאנק פאר דעם הייל-ארטאפעד. שון גארסעט, וואס עס האט פערלענגט מיין 18-יעהריגער מאכטער דער ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 מיין טאכטער איז געווען קראנק אויף פערקרימונג פון קרייץ-ביין.

פישעל ווילדמאן.

URODONAL

CHATELAINA

Zwalcza reumatyzm podagrę piasek sklerozę

czyści nerki oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość

Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.

Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

די בעוו. שמאקהאפטע היימישע מיטאגען

פון **יוסף באר דיני** זשעלאנא 6, פראנט, 1. שטאק, טעלעפאן 107-65

פון 3 שפייזען פון 2.50 זל. מיט בעדינונג.

גיט ארויס פערשידענע פליישען יעדען טאג צום גרויסען אויסוואהל.

מיט אכטונג יוסף באר דיני.

4147

ווייכטיג פאר שטייער-צאהלער!

בוכפיהרונג גיט שטייער-הנחות!

בוכפיהרונג שיצט געגען צו הויכער אויסמעסטונג פון די שטייערן. ווער עס וויל איינפיהרען ביי זיך א ראציאנעלע און ריכטיגע בוכפיהרונג, וואס ענט-שפרעכט דער פאדערונג פון רעכט און אוסטאוו, זאל זיך ווענדען צו דער ביורא „POLJUS"

אבטיילונג פון בוכהאלטעריע-עצות

לאדז, פיעטריקאווער 82, טעל. 184-39.

קעכער

אויף דער מאשין ווערען אויסגעצייט שרודמיעסקא 8. ביי ג. נארדמאן

די בעוואוסטע פעלד-בעטן „Palma-Patent"

Palma-Patent

וואס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט

מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר

ווי אויך לאזשאקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך

מאטראצען געבעטע שאטקאווע, קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס

בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 113-85.

הורט — דעטייל

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116-33

ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטע ד״ר גאלדשטיין-פאלאק, ד״ר יוסטמאן. ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר ציענע, ד״ר ראקאווסקי. ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשאנער, ד״ר ווינבערג, ד״ר סטופעל. צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא ווי אויך וויזיטען אין שטאט.

רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע. עלעקטריזאציע און ערצטליכע אנאליזען.

פישעס

מ. פאקראווסקי-איזראעליט

פאר גראמישע אנשטאלטען דרוקעריי און פערלאגען עמטענהאלט

די איינציגע אידישע ציזעלירארניע אין לאדז

104 טעל.: 241-24

ציגעלנע

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

— און אנדולאציע —

ביי קערש, סקווערצאווא 15

לינקע אפיצינע, 1-טער שטאק.

געדענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט׳ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד. לאדז, פיעטריקס. 31

אויפנאהם-שעה׳ן טעגליך פון 4—8 אוו.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

א געוועלב, געאייגנעט אויף אלעם, איבער-צוגעבען אויף גלובנא 54 צו ערפאהרן גלובנא 56 ביי קראנזילבער. 4146

א קאלאניאל-געוועלב איז פון זאפארט אי-בערצוגעבען. זשגאווסקא 51, אין געוועלב. 4144

אוועקצוגעבען א צימער און קוך אויף פיל-סודסקיעגא 6. צו ערפאהרען ביי האסמאן, פא-מארסקא 6. 4151

א בעקוועהם ארט צו שלאפען פאר 1 אדער 2 ארענטליכע יונגעלייט איז אבצוגעבען. צו ער-פאהרען פאמארסקא 14, אין הויף, 2-טער שטאק, ביי לאסקי.

פריוואט פאסטענס

א מיידעל ווערט געזוכט ביים פעראיין „משמרת החולים" (לימאנאווסקיעגא 6) צו רוימען. צו ווענדען זיך אין קאנצעלאריע פון פעראיין פון 2—12 נאכמיטאג.

רעפעזירקעס צו סוויטערס קענען זיך מעלדן ביי נייבערג. פאמארסקא 37. 4148

מיזיכט ארבייט

א יונגערמאן זוכט א פאסטען אין א געשעפט געגען 1000 זל. קויציע. אפערטען אין אדמינ. אונטער „קויציע". 4138

פערשידענעס

איך נעהם אן צו ארבייטען סוויטערס אויף 8-ער, 10-ער און 14-ער מאשינען צו ביליגע פרייזען. ווי אויך מ׳טנייהען זאכאדניא 19, וו. 8.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל

שפאצירוואגענס

אייזענע - ניקעל-

בעטען

מאטראצען

ספרענזינאווע „Patent"

ווילשימאטשקעס אמעריקאנער

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער

„DOBROPOL", Łódź

Piotrkowska 73 (אין הויף)

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. אייגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד. רייטלער-קוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אוימזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאכאוו כירורגישע אפטיילונגען ד״ר מעד. מ. קאנטאר.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—9 אווענד, זונטאג פון 10—1.

פאר אונבעמיטעלטע — לעמשניצע - פרייזן.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבען קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 2 1/2 — 4 און פון 7 — 8 אווענד

א לאנגיעהריגער

מיליטער-בעאמטער

שרייבט ערלעדיגט אין אלע מיליטער-זאכען ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר

איינציגע שפייזערס

מאז

פעטריקאווער 10

ווערקשטעל

שירמס

פון

און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען.

נעמט אן אלערליי רעפעראטורן פון שירמס און שטעקנס

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלן אין אויסלאנד — 8 זל.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פריימאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . 4
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . 18— . . 8

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółka z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Braustowski i D. Zilberberg.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Krafow

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.